

- Asociația Culturală HELIS
- Consiliul Județean Ialomița
- Muzeul Național al Agriculturii

CENACLUL „DOR FĂRĂ SAȚIU” URZICENI AUGUST 1977 - AUGUST 2007

INCULET BĂLAN (poet, membru fondator, conducător al cenaclului)

GHEORGHE DOBRE (poet, președinte al Asociației Culturale HELIS, membru fondator, conducător al cenaclului)

VALI MINEA (eseist, membru fondator, judecător)

CORNEL ILIESCU (poet, membru fondator)

VIOREL IAGĂR (eseist, membru fondator, om de afaceri)

SILVIAN MITU (poet, pictor)

TEO CRISTEA (pictor de biserici)

ANATOL PAVLOVȘCHI (mentor, prozator, eseist)

MARIAN GHÎTEANU (ziarist)

MARIUS STAN (poet, pictor, muzician, doctor în fizică, șef de departament la Los Alamos National Laboratory, U.S.A.)

MIHAI GHINEA (profesor universitar doctor la Politehnica București)

NICU PETRACHE (pictor, caricaturist, inginer, directorul Casei orașenești de cultură Urziceni, directorul Concursului Internațional de Caricatură „Revelionul Caricaturiştilor” Urziceni)

AURELIAN APOSTOL (pictor, sculptor, are atelier în Italia)

EMIL STRĂINU (scriitor, ufolog, general, doctor în războaie neconvenționale)

PETRICĂ CRISTEA (poet, pseudonim Colin CRISTEA, profesor doctor docent, șef de catedră la Facultatea de Fizică București)

EMILIA GHÎȚĂ (prozator, profesor de matematică, a fondat revista de matematică „EURISTICA”)

MARCELA MARINICĂ (poet, economist)

CONSTANTIN DAVID (poet, eseist, procuror)

ALEXANDRU BULEANDRĂ (eseist, filosof, specialist în Vasile Alexandri, pseudonim Alexandru BULANDRA, directorul Bibliotecii municipale „Constantin Țoiu” Urziceni)

GHEORGHE VASILE (GHEORGHITĂ)

NADIA COLOSUL (chitarist, responsabil cu voia bună)

TELU DINCĂ (idem)

TITI DAMIAN (profesor, prozator, eseist)
GRIGORE SPERMEZAN (profesor, specialist în filozofie)

ADRIAN BUCURESCU (poet, eseist, ziarist)

ADRIA BĂNESCU (poet)

VASILE SURCEL (prozator, eseist, pictor)

TITI IONIȚĂ (actor, directorul Casei de cultură a sindicatelor Urziceni)

LAURENȚIU (chitarist)

TICĂ (superchitarist)

DANIELA POPA (eseist, profesor)

CRISTI TOBOȘARUL (toboșar, cel mai vesel membru al cenaclului)

LUCIAN MINEA (eseist, avocat)

VERONICA IONESCU (poet)

IULIA-CAMELIA BARBU (poet)

VIOREL MANOLACHE (poet, eseist)

TOLIA MATEI (poet)

FLORICA RĂDUCANU (poet)

Pe 5 august, Marin Preda ar fi împlinit 85 de ani...

TESTAMENTUL MORAL AL LUI MOROMETE

O întâmplare recentă m-a tulburat atât de mult prin absurditatea ei încă, pur și simplu, mi-a răscolit prin străfundurile memoriei afective, o alta, din copilărie, pe care o credeam de mult uitată. Această asociere îmi confirmă încă o dată, o ipoteză potrivit căreia creienul reține absolut toate experiențele și învățăturile pe care le însușește omul de-alungul vremelniciei sale vieți. Când apare un stimul recent, întâmplarea devine atât de proaspătă, încât îți vine să crezi că doar ai evadat din ea. Mă gândesc dacă n-ar exista cumva vre o modalitate prin care memoria unui individ, la moartea sa biologică, să poată fi păstrată intactă și transferată altui individ, încât acesta să poartă în viață, având avantajul experiențelor anterioare transferate, să nu mai fie nevoit să o ia de la capăt. Ca la calculator. Observ că omenirea, prin puzderia de indivizi, repetă etern mitul lui Sisif. Deosebirea ar fi că nu s-ar mai începe urcușul de la baza muntelui, ci cu o bucată mai sus. Nenorocirea e că, urcând, Sisif al nostru nu observă că se înalță, odată cu el, și vârful muntelui. Și tot urcă...

Să începem cu începutul, adică întâmplarea de care pomeneam. Copil fiind, am fost trimis, într-o primăvară ploioasă, cu boii la păscut, într-un loc ce se numea Anini și ai Mari. Erau acolo și alți copii cu vitele lor care pășteau liniștite printre anini și tufe de alun gățate pe niște râpe. Trebuia să umbli cu băgare de seamă în anumite locuri, căci se făcuseră niște smârcuri cărora noi le ziceam ochiuri în care, dacă ar fi intrat, om sau animal, se scufunda lent dar sigur. Cum s-a și întâmplat. Uneori, spre distracția copiilor, boii erau provocați să se ia la luptă, împingându-se între coarne. Tocmai umăream spectacolul, fără să ne dăm seama că unul dintre boi era împins de către celălalt, mai puternic, cu spatele, în smârcul din apropiere, spre disperarea noastră.

Am reușit să-i despărțim și să-l îndepărtăm cu bețele pe cel mai puternic și priveam înmărmuriți cum celălalt se scufunda cu partea din spate în
(continuare în pag. 3)

Prof. Titu Damian,

Liceul Teoretic „Grigore Moisil” Urziceni

Din spațiu, ne prelingem spre naștere, invers.
Prezența, ca pe-o rană, ne-o vindeca-va timpul
Și dintr-o despăcată arteră-a unui vers,
Va curge nemurire când vom urca Olimpul...

Nu-i timp de șoapte, Stixul îneca o himeră,
Minciuna din oglindă îmi spune c-am albii,
La timp probabil nu mai însoare efemeră
Și frigul amintirii că Pittis a murit...

Colin Cristea

CALENDAR CULTURAL IALOMIȚEAN AUGUST

1 august 1943, Brălița-Piua Pietrii, s-a născut Radu CANGE, poet;

3 august 1943, Slobozia Nouă, s-a născut Petre VRÂNCEANU, poet, editor;

5 august 1945, Muscelu Cărmănești, Buzău, s-a născut Titu DAMIAN, profesor, prozator;

15 august 1954, București, a murit A. TOMA, poet, traducător (n. 11 februarie 1875);

16 august 1950, Borcea, Călărași, s-a născut Ion IANOLE, poet (m. 4 februarie 2007);

22 august 1949, Fetești, s-a născut Gheorghe PREDA, animator cultural, scenarist, actor;

22 august 1955, Miloșești, s-a născut Vasile POENARU, poet și editor;

23 august 1956, București, a murit Mihail VULPESCU, muzician (n. 31 decembrie 1888);

27 august 1920, s-a născut Seiciu PETRE, medic primar, membru corespondent al Academiei de Științe Medicale;

30 august 1997, a murit Ion ALBEȘTEANU, interpret de muzică populară, dirijor, folclorist (n. 27 septembrie 1932);

30 august 1953, Slobozia - Mîndra, Teleorman s-a născut Costel BUNOAICA, poet;

31 august 1933, Armășești, s-a născut George GENOIU, poet, dramaturg, critic de teatru.

Mădălina Coca,
căștigătoarea Trofeului
Amara - ediția 40 - 2007

FESTIVALUL AMARA - O TINERETE DE PATRUZECI DE ANI

Am fost un naiv când am crezut că voi scăpa repede de obligația de a scrie un rezumat, o privire „din avion” asupra celor treizeci și nouă de ediții ale Festivalului de muzică ușoară „Trofeul Tinereții – AMARA”. Rememorând edițiile la care am fost prezent, ca spectator sau ca ziarist, și parcurgând materialele puse la dispoziție de către Centrul Creației Populare Ialomița, am descoperit că subiectul nu este chiar așa de „ușor” (cum nici muzica ușoară nu este deloc ușoară), ba dimpotrivă. Avem de „conspicuit” patruzeci de ani (împreună cu edițiile de anul acesta) de istorie extraordinară, construită la Amara de către interpreți, compozitori, muzicologi, case de discuri, spectatori, mass-media și organizatori (ați observat că organizatorii sunt trecuți mereu ultimii). O muncă enormă și un subiect care trebuie tratat cu cel mai mare respect, dacă nu vrei să te faci de râs. Toată această „poveste” se alcătuiește ca un bun cultural de prim rang nu numai pentru noi, ialomițeni, cât mai ales pentru istoria muzicii ușoare românești. Au trecut pe la Amara toți monștrii sacri ai muzicii ușoare românești, dar nu numai că au trecut, ei au contribuit, cu tot profesionalismul și tot sufletul lor, la construirea istoriei și prestigiului acestui fenomen care se numește „Trofeul Tinereții – Amara”. Avem a ne mândri cu el și de datorită noastră să-l fixăm într-o carte. Ceea ce se și întâmplă.

Să începem, bineînțeles, cu începutul. Prima ediție a avut loc în 1968 și s-a numit „Portativ Ialomițean”. Părintele festivalului, cel care a avut ideea să-l înființeze și să-l susțină, a fost George Grigorescu, președintele culturii nou înființatului județ Ialomița, după aceea conducător al ziarului local. Mai trebuie să amintim două personaje cheie, care au muncit în

culisele festivalului o viață (poate și mai mult), Florian Stoescu și Vladimir Manoliu. E o datorie de onoare să-i amintesc, pentru că merită. Cele câteva ediții desfășurate sub numele „Portativ Ialomițean” s-au așezat bine în peisajul cultural din zonă, pregătind ieșirea pe piața națională. Prestigiul a fost căpătat de prezența în juriu, ca președinte, a lui Nicolae Kirculescu, a lui Florentin DeImar, Ludovic Paceag, Vasile Donose, George Grigoriu, Temistocle Popa, Octavian Ursulescu, Laurențiu Profeta, Ion Cristinoiu, Marius Țeicu, Mișu Iancu, Aurel Giroveanu, Grigore Constantinescu, Simona Patraulea, Sile Dinicu, Constantin Arvințe, profesioniști și oameni de mare caracter. Vedetele în recital au dat și ele greutate primelor nouă ediții: Nicu Constantin, Alexandru Lulescu, Dan Spătaru, Doina Spătaru, Horia Căciulescu, Doina Badea, Marina Voica, Ion Dichiseanu, Formația „Savoy” (care a asigurat acompaniamentul în 1972), Mihai Constantinescu, Olimpia Panciu, Adrian Romcescu, Corina Chiriac, Narghita, Gioni Dimitriu, Sile Dinicu, Florin Piersic, Ana Szeles, Cornel Constantiniu. Orchestra de muzică ușoară a Radioteleviziunii Române a asigurat și ea acompaniamentul la câteva ediții. Gheorghe Marinel, Gheorghe Vrânceanu, Ion Mustață și Mihai Florea, ca prezentatori, au asigurat și ei succesul edițiilor din „preistoria” fetei sale.

Ce-și propunea (lucru păstrat cu sfințenie până acum) festivalul de la Amara? Lansarea și afirmarea tinerilor interpreți de muzică ușoară românească, întâlnirea tinerilor interpreți cu un mare număr de personalități ale muzicii, stimularea valorilor autentice în vederea lansării în elita muzicii ușoare românești. Ce tineri necunoscuți s-au lansat în elita muzicii ușoare românești în primele ediții? Janina Matei (1972), Angela Ciocină (1975) și Mihaela Runcanu (1976). Au urmat: Anca Țurcașiu (1986), Laura Stoica (1987), Daniela Gyorf și Valentina Drăguț (1898), Loredana Rusu (1995), Latin Expres, cu Pepe în componență (1999).

Ne întorcem la ediția a X-a, din 1977. Eas-anumit „Festivalul tinereții de muzică ușoară și populară” și a avut două secțiuni. A fost singurul experiment, dar care a reușit să-l scoată la „lumină” pe cântărețul de muzică populară Nicolae Rotaru. Vedetele în recital: Sofia Vicoveanca, Ștefania Rareș, Angela Similea, Comel Constantiniu, Angela Ciocină, Nae Roman și Bimbo Mărculescu.

Până la ediția a XXIII-a (1990), acompaniamentul concurenților a fost asigurat live, de către orchestra de chitare electrice „Triumph 68”, „Savoy”, orchestrele conduse de Horia Moculescu și Sile Dinicu, formația de muzică ușoară a Ateneului tinereții din Slobozia, condusă de Jan Cheptea (alt suflet nevăzut al festivalului), „Roșu și Negru”, „Unison”, în mai multe componente (Liviu Tudan, Adrian Romcescu, Mircea Romcescu, Jan Cheptea, Dani Constantin, George Bărâscu, Ionel Postolache, Sorin Soare, Măruș Mircea, George Gheorghescu, Mihai Stoian). Începând cu ediția din 1990 acompaniamentul se face pe negative.

De aici încolo vom accelera, vom da pe repede înainte și vom comprima o istorie aproape semicentenară. De ce a rămas tot timpul valoros acest festival? Tot din cauza factorilor enumerați mai sus, care au lucrat și lucrează ca o echipă. Uitați-vă ce colecție de personalități au făcut parte din juriu, asigurând o înălțime amei toare concursului: Mircea Neagu, Flavia Buref, Petre Magdin, Liviu Tudan, Vasile Veselovschi, Gheorghe Oprea, Voicu Enăchescu, Marcel Dragomir, Dan Beizadea, Ion Luchian Mihalea, Daniela Caraman Fotea, Dani Constantin, Titus Andrei, Doru Căpălescu, Traian Miricioiu, Ionel Tudor, Horia Moculescu, Marius Micu, Dan Ardelean, Andrei Ke restely, Adrian Ordean. Vedetele în recital alcătuiesc și ele o colecție pe care o poate învidia oricine, lista fiind chiar o istorie a muzicii ușoare românești: Luigi Ionescu, Mircea Vintilă, Luky Marinescu, Petre Geambașu, Aurelian Andreescu, Al. Lulescu, Valeriu Sterian, Vasile Șeicar, Victor Socaci, Gheorghe Gheorghiu, Anda Călugăreanu, Gică Petrescu, Marina Scupra, George Nicolescu, Carmen Rădulescu, Mihaela Runcanu, Eva Kiss, Dorin Anastasiu, Ion Luchian Mihalea, Oana Sârbu, Gabriel Cotabiță, Cătălin Crișan, Loredana Groza, Gabriel Dorobanțu, Mădălina Manole, Dana Bartzler, Dan Creimeman, Laura Stoica, Ovidiu Komornik, Mirabela Damer, Aurelian Temişan, „Romanticii”, Adrian Daminescu, Anastasia Lazariuc, Monica Anghel, Sandală Ladoși, Doru Tufiș, Marcel Pavel, „Direcția 5”, „Samalele reci”, „Volta”, „Iris”, „Blondy”, „Holograf”, „Class”, „Mircea Rusu Band”, „Talisman”, „Valahia”, Andre, „ASIA”, „Candy”, Ciro de Luca, Corina, Andra, „Sistem”, „Hara”, „Akcent”, Mandinga, „3 Sud Est”, „Fly Project”, „Simplu”, Ana Lesko, Ricky Dandell. Ce părere aveți?

Prezentatori: Octavian Ursulescu (a bătut toate recordurile de participare și bine le-a făcut), Horia Șerbănescu, Iuliana Marciuc, Carmen Movileanu, Cristian Păunescu, Horia Brenciu, Leonard Miron, Gabriel Cotabiță, Alina Sorescu, Ricky Dandell.

Vă dați seama ce seri minunate au putut să ofere spectatorilor acești oameni.

Până să închei, dați-mi voie să-l salut pe Cristi Obrejan, omul care, de ani de zile, din pământ, din iarbă verde, ține-n viață o manifestare care, trei zile pe an, face din Bărăganul Ialomițean centrul muzicii ușoare românești!

Acum încheie-mă, urându-vă lectură plăcută, acea carte fiind un cadou pe care festivalul îl merită, dar înainte de aceasta vom cita din Horia Moculescu două rostiri emblematiche, zise anul trecut: „Sunt cel puțin trei concurenți pentru care aș fi în stare să compun o melodie.” și: „Sunt deja 31 (treizeci și unu!!!) de ani de când am pus pentru prima dată piciorul pe scena festivalului de la Amara. Cașef de orchestră și membru în juriul condus de Sile Dinicu. Dacă Festivalul trăiește, înseamnă că merită.” Suntem și noi de acord cu zisa maestrului.

Gheorghe Dobre
(prefața la broșura
Trofeul Amara ediția 40 alb-negru și color)

Pe 5 august, Marin Preda ar fi împlinit 85 de ani...

TESTAMENTUL MORAL AL LUI MOROMETE

(urmare din pag. 1)

nămol, pe măsură ce se zbătea să iasă. La început, am încercat noi să-l ajutăm trăgându-l de lanțul dintre coame, dar fără folos. Am început să strigăm după ajutor și, din țanță, au și sosit câțiva inși care încercă să găndească un plan să-l scoată. A apărut și stăpânul animalului care și-a impus punctul de vedere: „Îl legăm bine de coame, dar și de după gât, și tragem tare, toți odată. Fa ceți cum vă zic eu. E boul meu!” le-a replicat el unora care se îndoaiau de planul lui. Autras, toți odată, cuputere, până i-au rupt gâtul. A lăsat animalul capul într-o parte și nu l-a mai ridicat...

Nu știu cum a aflat și cum a ajuns acolo și tata care lucra într-o grădină mai departe, având o cazma pe umăr. Cred că a văzut de departe viemuiala și și-a dat seama că ceva se întâmplă. S-a uitat la animalul în agonie, apoi la stăpân, cu un fel de milă nesfârșită, apoi a strâns buzele, pentru a-și înfrâna o rostire dar, după o oarecare tăcere, a repezit spre el un cuvânt pe care-l rostea rar dar apăsat: „Prostule!” S-a întors apoi cu spatele la stăpân, rostind, mai mult pentru cei care-l priveau: „Dacă s-ar fi săpa tla iuțea al un șanț să se scurgă noroiul, iar în dreptul picioarelor din spate și din față s-ar fi aruncat niște lemne și niște pietre să se poată să se sprijine animalul, era salvat”. „Hai acasă, ia și boii, mi-a zis supărat. Țsta, prost o să moară, o să vezi tu. Măcar de n-ar nenoroci și pe alții!”

Atunci nu mi-am dat seama ce criterii avusesse el în vedere, când l-a fixat, pentru totdeauna, în categoria aceea sta. Pentru el, era un prost și gata. În sa mai auzeam, și încă destul de des, rostit cuvântul, doar înregistrat, fără să știu că, mai târziu, mi se va ivi prilejul să-l răscolesc din memorie. Cu timpul, aria mea de cuprindere asupra sensurilor acestui cuvânt s-a lărgit. În sat ziceam: năzglob, nănac, nătântoc, nătâng, nerod, apoi au apărut neologismele: stupid, credul, ignorant, naiv, mărginit, simplu, lipsit de rafinament, ori neîndemânatic, nepriceput etc. M-am aplecat apoi și asupra familiei de cuvinte, care nu este de loc scurtă, justificând posibilitățile nelimitate ale limbii române de a exprima nuante: prostut, aproști, prostiți, prostănac, prostime, prostesc, prostie, prosteață, prostioară. Nici locuțiunile nu sunt mai prejos: un prost și jumătate, a-și găsi prostul, glumă proastă, vorbă proastă, prostul satului etc. Oricum, am rămas de atunci cu imaginea aceluși ins, fiind unitatea de măsură, etalonul, fixat de tată, care mai și adăugase amar: „Țsta prost o să moară!”

Peste vreo zece ani, după ce s-a făcut colectivul, însul cu pricina, fiind bun de gură, a ajuns brigadier, adică maimarele satului. Nimeni nu și-a dat seama cum de s-a cocoțat deasupra lor saucinele-pus. L-uase cu vântul într-o ședintă și vorbea atât de frumos și convingător despre intențiile sale în legătură cu brigada, fusese sprijinit puternic și de cei din prezidiu, încă t cealaltă din sală, năuțiți, nici nu și-au dat seama când au ridicat mâinile în sus, a probând...

Venind în vacanță la Buzău, n-apucă să intru bine în casă, îl și observă pe tata că n-are stare, se sucește încoace și încolo, apoi se întoarce brusc spre mine și, privindu-mă drept în ochi, mai mult șuierându-mi în ciudat: „Ce ți-am spus eu? Să vezi ce-a făcut prostul: și-a bătut joc de noi și de pământurile noastre din câmp pentru o viață întreagă, căci n-a vrut să se sfătuiască cu nimeni!”. Oftând și potolindu-se, mi-a explicat că prostul a făcut un schimb de pământ cu o altă brigadă. Un brigadier mai isteț, în cârdașie cu președintele, l-a păcălit să semneze pentru un schimb de terenuri, după ce l-a amăguit cu câteva beri, arătându-i avantajele: că șosea avea naționa și trece pe lângă pământul brigăzii, că va amplasa cabana la șosea, că recolta va fi transportată mai ușor etc. Brigadierul nostru s-a încântat dar, când a luat pământurile în primire, a constatat că e mai mult nisip. Oamenii au rămas și acum cu nisipurile, dintr-o semnătură. Atunci am priceput de ce tot insistă tata cu propoziția: „Ți-am spus eu?” rostită cu argument, ca povăț și ca avertisment pentru mine. „Boul lui cum l-a pierdut? Mai ți-ai aduci aminte? Acum a pierdut pământul întregului sat. A semnat, e bun semnat! Prostul crede că nu mai drumul pe care merge el e drept, dar deșteptul mai întreabă și pe alții. Ce era dacă se sfătuiși cu noi?”

Nu l-am auzit să mai fi zis cuiva prost în sat. Mai făcea amși cu câte oboacăni prin curte. Se repezea la mine, mai ridica palma să dea și chiar mai dădea, uneori destul

de tare, dar mereu se oprea când era să rostească acest cuvânt. Îl vedeam cum pune frână la buze, strângându-le doar pe prima consoană. Intrat la colectiv, îl auzeam însă rostindu-l din ce în ce mai des, mai a le când era vorba de șefi. Uneori îmi zicea în ciudat: „Vezi tu? Trebuie să mă duc să mă ploconesc la prostul acea să-mi dea o aprobare să duc la moară doi saci, cu boii mei pe care i-am băgat în colectiv!”. Pe ce-i cunoști matala pe prosti?!” l-am întrebat intrigat. Fața i se lumină o dată cu propoziția rostită: „Dă-i prostului o scară și el o folosește să coboare!”

„Aha!” Mi-am zis eu cucăta timp în urmă, amintindu-mi întâmplarea, în timp ce recitam niște pagini din „Moromete și” lui Preda. „Vasăzică acesta era rostul lui <Ți-am spus eu?>” Mă lăsase pe mine să analizez ce prostii făcuse omul nostru. După zece ani, a vrut să verifice dacă acel testament s-a înșurubat bine în mintea mea. Era o modalitate eficientă de a mă învăța să-i disting pe prostii pe care-i voi întâlni - un testament moral. Am înțeles că între tata și Moromete pe care-l avea în față, în carte, nu era nicio deosebire, doar că fiecare întreba altfel: „Pe ce te bazezi?” era întreabarea ce lui care se îndoaia și care își luamăsura de prevedere să verifice cu argumente solide pe prostul ipotetic din față lui, pe când cealaltă întreabare, a țara nului din tatăl meu, avea în vedere intuiția, experiența de viață și intenția de a transmite mai de departe.

Parcă-l văd pe Moromete cel osos, trecut de șaptezeci de ani. Privesc fotografia lui Tudor Călarăuș, alias Moromete, de pe coperta romanului și fotografia a țărână pe perete a tatălui meu și descopăr țărânul reflectând la rostul lui de țărân, privind undeva, în depărtare, pe sub arca de acoperite de sprâncene stufoase, spre cer, doar doar s-ar ivi în depărtare niște nori care să le mai spele grjile zilei de mâine. Pentru tata și pentru Moromete, ploaia era un un aliat de nădejde, un frate. Nu puteau trăi în fața ploii. Și eu l-am surprins pe tata stând în mijloc ul curții, cu pălăria pe cap, cum ânile în buzunarele pantalonilor bufanți, sub o ploaie repede de vară: „Cred că o fi plouat și la câmp, să se facă și porumbul, căci dinspre acolo vin norii!” spunea el bucuros, intrând ud loacă în tinda casei.

Există în roman câteva pagini care realizează un admirabil portret, surprinzându-l în timp ce făcea un șanț pe timp de ploaie să abată apa de la o șură, dar în acest timp rostește un monolog interior, polemizând cu un personaj straniu, Băznac: „Moromete arăta atât de absorbit, încât intrând sub potopul de ploaie, nu grăbi pașii [...] trăsnete și bubuituri cutreierau și sfâșiau cerul de-o parte și de alta [...] Sub apa care cădea, grumazul lui Moromete arăta roșu ca arama în care însă timpul săpă se cuditase se mne, asemănătoare și ele cu pământul, dar când e crăpat de o prea îndelungată secetă [...] Moromete se mișcă din loc și își scoase pălăria din cap pe care în mod bizar o scutură de apă și când nu și-a rfi dat seama ce cădea de sus [...] Mă nile lui spălăte de izbiturile ploii mănuiau cu atâta pricepere sapa, încât ai fi putut crede, uitându-te la el, că braț, trup, sapă și pământ se înțeleseseră să se miște în așa fel, încât toată apa din jur să alerge [...] Moromete parcă nici nu auzea [...], conducând mai departe torențele de apă, făcându-le loc cu sapa și continuând liniștit și netulburat să vorbească, priz onier parcă fără se âpare al elementelor și al lui însuși...”

Recitind paginile respective din roman, am realizat că săparea șanțului este doar un pretext pentru Moromete, căci el avea mult mai multe griji. Săpând, el se ceartă cu acel personaj ciudat, care vine să-i strice, cu ideologia colectivă, rostul de țărân. Dar mai bine să-l lăsăm pe Marin Preda, cu Moromete al lui, care are mare curaj de asemenea creatură: „Până în clipa din urmă, omul e dator să țină la rostul lui, chip că rostul acesta cine știe ce s-o alege de el [...] Că vii tu și-mi spui că noi suntem ultimii țărani de pe lume și că trebuie să dispărem [...] Și de ce crezi că n-ai fi tu ultimul prost de pe lume, și că mai degrabă tu ar trebui să dispării, nu eu? [...] Eu nu zic asta, fiindcă prostul e dat și el de la Dumnezeu și trebuie să trăiască și el, dar nu sub denumirea de deștept, să nu se mai înțeleagă cine e, ci sub denumirea lui de prost, așa cum l-a știut întotdeauna lumea și nu l-a pus nicio dată în vârf [...] A, că totdeauna el a încercat să arate că nu e

chiar așa cum e, și a ajuns nu o dată să-i dea jos pe-ai cu minte, nimic de zis, dar a ajuns singur, prin pute rile lui, a dat din coate și a asudat, ce să-i faci, pe lume sunt și futuroși și pe spinarea lor se urcă prostii de șepti!...”

Așadar, Moromete acceptă, resemnat, existența prostului, căci face parte și el din firescul vieții. Până la un punct, îi este milă de el, îi deplânge existența cu prefăcută naivitate, poate cu sinceritate. Ce te faci când acest Băznac care, profitând de resemnarea, de apatie, de buimăceala și de ignoranța celor din jur, devine prostul-deștept care se urcă discret dar sigur pe umerii ce lor la țți, călărindu-i. Pe Moromete îl înfricoșează acest Băznac, căci existența lui c cocoțată presupune o crasă înversare a valorilor. Moromete presimte pericolul în staură nri acestei noi ideologii. Să nu uităm că Preda a scris volumul al doilea în 1967, în urma experienței trăite într-o vară la Căldărăștii Buzăului când, după afirmația ideologilor vremii, „socialismul se instalase temeinic la sate”, când deja țărani mergeau la prăști și a danau recoltele când cântece patriotice. Selectarea valorilor îl cutremură pe Moromete, căci se făcea după un criteriu unic: gradul de obediță față de regim, față de noii stăpâni, și asociat, gradul de lingueșală și de laudă la adresa succeselor obținute de socialismul biruri tor. Pentru Moromete, pericolul mancurtizării trepta era iminent, îl cutemura, căci plana și asupra generațiilor viitoare. Intuia oare Moromete că foamea va fi grorapur comunismului, din moment ce îl întreba: „Ce-o să mânănci, mă, Băznac?” gândindu-se, desigur, la falimentul muncii pământului în comun și al repartiției tot în comun. Mai există în text o întrebare tulburătoare, pusă aceluiași Băznac cu care polemizează și pe care-l anulează, încercând să-l determine să-și însușească dimensiunea de prost: „Ce-i în veți, fiindcă unui copil, chiar dacă nu-i intră în cap cât e mic, când se face mare, tot își va aduce aminte?” E se clar că, pentru Moromete, va loarea morală supremă era munca cinstită și că avea în vedere perpetuarea acestei valori pe care noua orânduire, instalată cu forța, a abandonat-o.

Există în text un alt cuvânt, „rostul”, de mare încărcătură semantică, cumulând, de fapt, o întreagă existență tradițională: pământul, țărânul, familia, saul și valorile morale nescrise legate de acestea. Moromete este tranșant: „Omul e dator să țină la rostul lui, indiferent că vii tu (Băznac) și strici rostul”. Lui Moromete, rămas singur, strivit de teroarea istoriei, nu-i mai rămâne decât să-l compătăimească: „Fiindcă dacă o să ajungi să nu mai ai nici casa ta, o să fie via de capul tău [...], o să fie via de copiii ăia ai tăi pe care o să ți-nască muierea [...] o să alergi ca un nenorocit cu căciula în mână pentru orice fleac [...], nici n-osă ți mai dai seama ce rău ai ajuns [...]”

Mai departe, Moromete se dezbracă de haina eului, identificându-se cu toți țărani lui, încercând, polemic, un act suprem de revoltă intelectuală: „Că vii tu și-mi spui că noi suntem ultimii țărani de pe lume și că trebuie să dispărem [...] și de ce crezi că n-ai fi tu ultimul prost de pe lume și că mai degrabă tu ar trebui să dispării, nu eu?”

Așadar, Moromete se simte responsabil, ca individ, în fața istoriei prezente și viitoare. Presimte degradarea morală ce se însușează viclean printr-o ideologie impusă și lansează lumii un avertisment sever, atât cât a putut el să-l rostescă. Că profețiile lui s-au adevărat, istoria a confirmat-o.

Rămâne, pentru citorul lucid de astăzi, cel împătimit de Marin Preda, o întrebare tulburătoare: De ce oare se străduiesc unii să elimine acest volum din conștiința generațiilor actuale și viitoare, trecându-l sub tăcere în manua le școlare sau încercând să reducă la dimensiuni bășcălioase un reper moral precum era autorul? Prea repede a fost uitată celebra propoziție a autorului: „Dacă introduceți din nou realismul socialist în literatură, eu mă sinucid!” Mă îndoiesc că n-ar fi făcut-o! De s-ar scotoci cu lupa în opera lui, nu s-ar găsi nici un cuvânt de laudă la adresa partidului unic. A știut să fie un reper moral până la sfârșit.

Am a vut o unică ocazie să stau în preajma lui Marin Preda. Nu-i puteam citi privirea din spatele ramelor de ochelari cu multe dioptrii, dar l-am auzit răspunzând unei replici la o observație venită dinspre cineva din apropiere: „Mă gândesc că prostul-deștept a ajuns acum prostul-ticălos”. Nimeni n-a comentat. În jur s-a făcut o tăcere asurzitoare. Citind romanul „Cel mai iubit dintre pământeni”, pe care toc mai îl lansase, am înțeles că a vrut să zică prin titlul noii gnoze a filozofului Petri ni, „Era ticăloșilor”. Acum, când ar fi împlinit 85 de ani, ar fi rostit: „Era ticăloșiiilor!”. Ce diferență enormă între cele două titluri, despărțită doar de un singur „i”!

Mi-e dor de tine, Mon cher!

GHEORGHE DOBRE - VIOLENȚA METAFOREI -

În ciuda unor titluri de capitole și poezii „liniștitoare” (volumul „Devoratorii de iluzii”, Editura HELIS, 2007) : „efectul de fluture”, „Aproape joc”, „Liniștite străngeri de mâini”, cele mai multe din poeziile lui Gheorghe Dobre sunt metafore neliniștitoare, izvorâte dintr-o lăcomie a spunerii, dintr-o supralicitare a pararealității poetice.

Titlul volumului pe care Gheorghe Dobre îl pune pe piața literară, ca pe o probă față de sine însuși, șochează, pentru că din titlu se înțelege că poetul este un înfometat de iluzii, înfometat de irealitate, de propria sa foame. Este cert că titlul este hiperbolic și vorbim de o tușă groasă a liricului i dobrian, născut din sentimentul trăirii grele, intense, acaparatoare. Citatul din Budha, pe care și-l alege ca motto, „Sinele este sursa tuturor necazurilor din lume”, relevă nu atât șansa mântuitoare, nirvanică pe care o dă poezia ca refulare, cât în individualizarea pe care poetul o obține prin poezie, prin trăirea poetică pe care ne-o împărtășește.

„Devoratorii de iluzii” este o carte de poezie frumoasă, care vine după volumul antologic „Exerciții de libertate”, apărut la Editura HELIS în 2005, și care părea să-l „fi epuizat pe poet” și-l încheie, pentru că ce altceva sugerează o antologie a poeziei sale ?

La urma urmei, subtextul gesticii poetice nu este o miză critică importantă și apoi ea nu este totdeauna probantă, chiar dacă trimite către semnificații sensibile ale poeziei. „Devoratorii...” este un titlu care este consonant cu altele, ca „Vânătoare de sens”, „Ghilotina realității”, „Mahalaua ficțiunii” (și aceasta îmi adevărește o caracteristică a metaforei lui Gheorghe Dobre), pe care l-am semnalat, acela al „violentei” și pe care încerc să-l semnific.

Între altele, nu consider important timpul biografic al acestor poezii, ci coerența lor stilistică, forța lor plastică și poetică, diversitatea ideii poetice, suplețea ei, ruperile stilistice datorate concentrării expresiei, dar și unei expresivități interioare care impune o sintaxă eliptică dar congruentă o gramatică.

Mirări, bucurii ale alcătuirii dumnezeiești a lumii, ale participării la creație prin identificare, ale trăirii, ale unei recompuneripe cont propriu: „o bătaie de aripă/ca o alunecare/de la ceva spre altceva/de la cineva spre altcineva/un pas/dor atâr/rimă-n cruciată/ca nodul de la ștreang/în mișcare/erată/orbecăind/în căutarea sensului//ce căutare!” (Din „efectul de fluture”, titlu de capitol pentru care îl invidiez). Sau : „existență dilatăată/omizi pe amintiri/palate cum pier/doar privindu-le//și/peste toate/Doamne/cât cer!” (Idem)

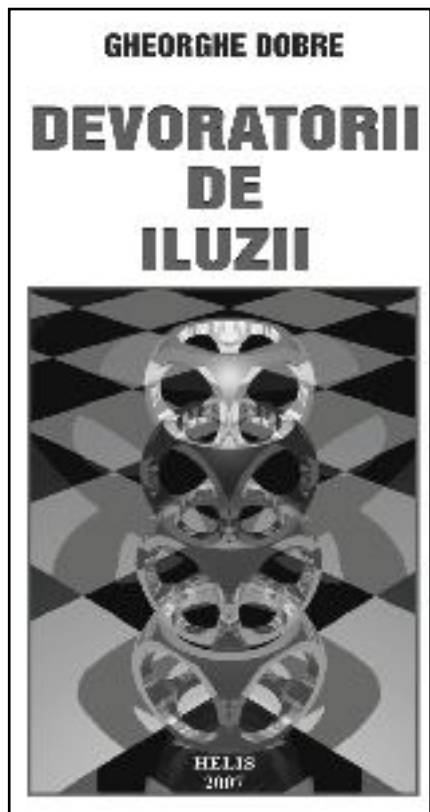
Iată uimirea exprimată anume: „ce uimire/plouă în cuvinte” (Ibidem)

Fără să rupă starea de poezie, apar pe alocuri ticuri care amintesc de un Dobre al începuturilor,

dar îl recunoști, în particular, pe cel care vorbește explicit, omul bucurându-se naiv de frumusețea lumii care îi e dat să o descopere, pe Gigi Dobre al clipei, sfătos, vorbind rar, bătrânește și în căpătânat: „fără iluzii/fără ele.../fără ele/îți spun/fără de sine/adică fără iluzii//adică fără nimic/adică ce bine...” (p. 14)

În capitolul „calea trezirii” poetul mizează pe luciditate sugerând caricaturarea iluziei, un chip de „devorare a ei”: „să ai așa un vis/trosnind de împliniri.../că habarn-ai că dormi/că visezi/că cineva se joacă rânjind/cu tine//și imori/fericit în somn.” (p. 19). Și continuarea (poezie excepțională, și prin ironismul ei, revolta „trezirii”, trezviei): „e aiurea ideea/să mori în somn/strivit de bunătați/așa că e mai bine să te trezești/să zici/ce de lucruri inutile/ca Socrate/în piață/să-ți iei destinul de urechi/să-l bagi în buzunar/ca pe-un breloc//și să pui mâna să trăiești/pentru că nu ai/altă soluție.” (p. 20) Mai toate poeziile din ciclu sunt extraordinare, o notare a stării de trăire a comunului, a vieții în amănuntul și plenaritatea ei, cum numai un mare poet reușește: „păi, cum să nu/cum să nu te simți viu/când te tai/ca prostul/cu cuțitul/în bucărtărie//cum să nu te simți/extraordinar de viu/când reușești să treci strada/fără să pățești nimic//și/ajuns pe partea cealaltă/să nimeresti într-o altă dimensiune/din care poți să privești înapoi//și să vezi/extraordinar de clar/cât de singurești//și cât de ireal”. Repet finalul poeziei care este paradoxal de adevărat – „cât de singur ești/și cât de ireal”. Imaginea trezirii este portretul poetului cu datul lui modest social (ni-l amintește, ca alt concret, pe bătrânul dascăl al lui Eminescu) : „nu-i așa că e mai bine/să fii treaz/să simți că te doare spatele/să răcești/să n-ai bani/să citești ziare/să-ți ascuți șefii/să le dai dreptate/să-ți înjuri în gând/să faci într-un cuvânt/ tot ce trebuie făcut/pe lumea asta//pentru că e aiurea/e aproape obscen/să mori în somn/fericit, adică/strivit de bunătați” „lovești în marginile zilei” (vers excelent), prea mult pentru „încercarea pepenelui”, dar firesc pentru tainele de „dincolo/de coajă”. (p. 23)

Metafora „caunelor” lui Ionesco pe Dobre nu-l defersonalizează, ci îl debarasează prin renaștere. Fascinantă rămâne la Gheorghe Dobre puterea tactilului, a concretului vieții, care devine metaforă nesățioasă: „ca pașii albin ei pe o floare/rătăcită/noaptea//de tot ce ține-n el/ca o piele/care-ți dă impresia/că ești”. Filozofia „a fi-ului” este încercată de cum înțenia de a nu contribui „niciodată/la gloria lumii/nici chiar atunci/când îți tragi/pătura peste ochi”. Nu a tragismului viață/moarte, ci a identității ca identificare Peer-Gynt-iană, în care cineva să confirme că ești, condiție esențială a poetului de a se dedubla, de a se găsi în altul, în scrisul său receptat, adică (să folosesc unul din ticurile poetului) evitând astfel pe Marele Topitor (vezi Peer-Gynt – Ibsen).

Poezia, oricât de lirică ar fi, prin structura ei, prin organizarea ei are un corp epic, de aceea distingem între epica propriu-zisă și cea a corporalității poeziei. Există două tipuri de epic în poezia lui Dobre, unul simbolic, aranjat și unul de poveste, istoric(rar). Capitolul „Aproape joc” aparține primului tip: „Opincile se întorceau rupte și singure/în clocotul orașului doi./capul fără mâini în vârtea/albul ochilor flămând/.../câinii rodeau pașii călătorilor/stricând potecile...” (Miraj exact). Sau: „mă fac mic și alerg în spatele/versurilor din revistă” (Conexiuni greșite); sau: „Gramatica greierilor reținută-n bile/În nisipul plajei crapă dogit.” (Viață).

Există însă aici și date contextuale, de epică propriu-zisă. Iată un autoportret: „din ce în ce mai singur/și mai greu/blestemat să mor încet/blestemat cu nesupunere/cu iubire/blestemată-i reclădesc mereu.” (Ars).

În capitolul care dă numele volumului gestica este ludică, fapt subliniant al poeziei lui Gheorghe Dobre. „istoriile,” sunt grațioase și grave în același timp al acestui bușc remarcabil chip, cu asimetrii și ursuzități mormăitoare, pe care nu le mai uiți, este substanța subtilă și îngânditoare a poeziei lui: „Se trece/se trece/miroase a coasă/și trecerea se trece/cu sângele rece/curgând în pocale/tu nu poți fi decât o vale/miroase a dragoste/a dragoste de-o vale/lacrimile sunt veșnic amare/(ce constatare!)/Pe cale/cineva se trece/se trece/se sărută cu moartea/se sărută cu cartea/se sărută cu partea/nevăzută a lunii/cu prunii/cu sâni//dar se trece/trecerea se trece/cu/vai/sângele ei rece.//Căci/fericit cel ce se poate trece”.

Prof. ANGHEL PAPACIOC

costel bunoaica

despre tristețe

despre tristețe vorbesc
ca și când aş vorbi despre mine ;
îmi e de ajuns lacrima,
singura,
să o pot reclădi din amurguri.

dacă sufletul e zbatere,
ochiul e plumb,
ce alchimii trebuiesc inventate?

oh,
despre tristețe
ți-aș putea vorbi până în mine !

confuzie

alergai de parcă deconspirai
aerul...
îl făceai să icnească sub fiecare
apăsare ridicată până dincolo de
ți petele bobului de rouă

tu nu mușcai, tu rupeai
cu dinți oboșiți în tâmplările
ca și când ar fi fost ale tale

în cântătoare,
devastatoare,
ceața te despărțea de confuzia
că încă mai ești

comparație

așa ești tu:
o frântură de mine
revărsată peste obsesia mea

eu
adâncitura tălpii
în beznă dintre iarba și negru

golicuine

ea s-a desierbat fără pricepere

din coapse îi creșteau
vulturi
și o făceau
să văzducească
cu amurgul pe ea

inocență

iață umbletul meu ucigând
zăpezile
și păcatul mai rău decât urma
unui
șarpe-n țărână
tu te amesteci cu torentul de
fluturi
și-mi frunzăreai trecutul...

cădeau întristările mai ceva ca
sechestrele
peste iglourile datornicilor

rătăcitoare,
nebănuitoare,
îmi trăgeai înspre tine destinelul
ca pe o sanie ușoară în dunga
unui clopot târziu

între două rămăneri

singurătatea mea, doamne, ca
nebunia
unei jivine prăduind în tu nericul
și eu fumegând între două
rămăneri
sau poate
verdele pedepsit la încrâncenarea
ierbirii
și mâna aceasta
care se întinde mereu înspre tine
zeindu-te,
care te zidește mereu flu turându-
te...

evadare

mă uit cum viața mea
trece
văzând-o pe a ta
și, doamne,
cum mai rănesc
secerătorile vântului...

realitate

se face frig...
pe culoar se târăște frica
deslipindu-se de cuvinte

ca o pasăre agonizând
lișiștea întindea năvoade
imitându-ne

nu soarele lumineză
ci ideea că mâine
va fi o zi
nu ca oricare alta

sacrilegiu

golit de memorie
mă preambulă iarăși prin tine
ca peste lama unui cuțit

seninătate

scriu apăsător:
nu viața e temerea mea
cea mai de preț
ci timpul pe care îl risipesc
convențional
între un deșert și o mare iluzie

singura

numai tu mă înfloreai
altcineva
doar îmi fură singurătățile

abandon

nu te mai pot cuprinde
mâinile mele de ceață
în ierbează în rouă

oricum
ți pătul acesta nu ți-ar fi ajuns
decât de-o țigară

**întâmplări
dintr-o călătorie**

...și era goală
de parcă nu i-ar fi
fost îndeajuns orizontul
să și-l tragă
pe dânsa

se surpă lumina

peste neliniștile mele
se surpă lumina cu diminețile
decojite de scâncete

tu nu te vezi;
numai inima ta
răstignită de o pasăre înaltă

bate
cu umbră cu tot

se surpă lumina...
între tine și ea
de-abia se strecoară zăpada

tortură

tu erai frumoasă,
uneori nebună împingea plăcerea
dincolo de noapte
...mă omorai cu pleoape decupate
din
pendule medievale
tu aveai ceva de care nu știai...
erai frumoasă și mai ales erai tu
ghi lotinând întrebări

și totuși...

dinaintea ta se despletea cerul
pasul tău de zăpadă nu ducea
nicăieri

și totuși
cu o ultimă suflare
vântul ți-a despereheat
umbla plecată

metempsihoză

și dacă mă trec
tot o să rămână iertarea
ca două sulite de întuneric
în flancul lumini

slobozitor,
glasul tău va vesti o altfel de casă

zădărnice

eu și iluzoria mea vină de
a împărăștia fluturii profeților,
sprijinit pe un tăpșan de
ordine fixă,
și,
dincolo,
în abstract,
migrația cuvintelor depășind
orice închipuire

orizontale, cum se așezaseră,
cuvintele
ridicau jaluzele gravitației

Marian Ștefan

Mamă, în absența ta...

Biciuiește ploaia fără nici o milă
Streșinile învechite din șindrila.
Cerul s-a surpat departe, către munte
Și îmi simt sudoarea brobonind pe frunte.
Zac într-un fotoliu trist și amorțit:
Mă gândesc la tine și mi-e dor cumplit.

Mă strădui, mă prefac, dar gându-i doar la tine:
Mă tem să nu mă bombăni pe-acolo unde ești..

Nimic nu-și află rostul și nu e cum a fost.
Șielnică tristețea plutește la fereștri
Și băjbăie prin casă cătându-și adăpost.
Copacii din grădina i-a părjolit omida
Și triști pereții casei și-arată cărămida.
Ce nefirească-i toamna fără tine, mamă!
Se lasă norii peste streșini joase
Cu ploii târzii și fără de foloase
Și visele ca-n vis ni se destamă;
Ce trist e totul fără tine, mamă!

Nici urmă de mirisme și de fluturi,
Eger năpraznic și iustiu pe prispă.
Încătușat sub geana-i de lumină

Focul geme-n sobă trist ca un bolnav.
Tresare-n somn o grindă gârbovită
Iar Crivățul cu limba-i ascuțită
La geamuri se învolbură mârșav.
Din amintiri un ram de vis îmi se utur
Și mă mângâie gândindu-mă o clipă
La primăvara care va să vină...

Privește, mamă dragă, grădina-i toată-n floare
Și cucul cântă iară de parc-ar fi nebun!
O, de-aș putea ca uma să-ți depun
Ofrandă la picioare lumina mea de stea,
Te-aș transforma-n icoană, ca să rămâi așa!

ALEXANDRU BULANDRA

MIORIȚA

ULTIMUL DISCURS AL PREDESTINĂRII

V. Cântecul, o placentă a morții

(urmare din numărul trecut)

... Ca să vezi ce va să zică munca pe un text scris! Ba îl iei cu binîșorul, bibilindu-i fiecare părticică, ba îl iei mai tare, rupându-i câte o porție numai bună pentru o idee solidă dar flămândă, ba te iei cu el, cât e de mare, la luptă dreaptă, care pe care, și-l vezi cum, dintr-o suflare, îți spulberă snopul de idei atât de bine legat! Și iar te apleci în genunchi... Umilînță! Dar și când mi-o veni mie bine, Doamne! Cum am să-l... Să-mi mai trag sufletul... am atîta noapte la dispoziție... De-aș fi fost eu sănătos și într-altă lume, interpretarea textului era o distracție: fără dicționare, presupuziți, că dacă..., atunci... În primul și-n primul rînd nu se puneau problema textului scris; și nici vorbă de Acel Cineva. Textul oral e altfel, e cu cântec, și-l ai în fața ta în carne și oase pe cel care-l spune. Îl vezi, poți să stai de vorbă cu el, să-l iscodești de una, de alta... Așa receptare mai zic și eu! Bunăoară, Sadoveanu: era la Hanu Aneței, bea vin, mânca pui fript, stătea la povești... Alea nopți! Mihail Sadoveanu, „Orb sărac”... „Bătrînul era orb, mi-am zis eu pri vîndu-...”

... Cum să nu fi ajuns să cred că unele lucruri au fost anume potrivite să-mi fie aduse la vedere exact când aveam mai mare nevoie de ele? Pentru a ajunge la biroul din Bibliotecă, treceam zîlnic – și de câte cinci-șase ori pe zi – prin sala cu lucrări rezervate documentării. Pe raftul din stînga ușii biroului, chiar la înălțimea ochilor, odihnea un fel de rază alb-albăstră pe care făcusem să știu o luam cu mine în cămăruța liniștită. Într-o seară, clopotul Bisericii, vecina mea, bătea într-o limbă: Baaaannngg... Baaaannngg... Pereții, tavanul, geamurile, podeaua de lemn, cărțile din rafturile scunde, chipul angelic al tînărului Nichita imprimat pe foaia velină, pânzele de păianjen atîrnînd în colțuri înalte, tuburi le ascunse cu fire electrice și aeri înșuși al încăperii intrară deodată în rezonanță cu glasuri evlavioase. Și atunci... s-a desfășurat ceva în mine, a cedat presiunii, s-a dat la o parte ca un vîl moale, ușor, lîn și supus, lăsînd culoarea alb-albăstră să-mi inunde privirea... Pluteam într-un azur intim și curat. Murise cineva – aflam mai tîrziu, de la preot sau clopotar, cine și de ce – pe când sufletu-mi lenevea în nemurire. A doua zi am zărit cotorul alb al cărții și literelor albastre ale titlului. MIORIȚA! Minunată revelație!... A urmat, bineînțeles, căderea... Abia apucasem să pătrund în incinta vastei lui bibliografii, și cuvintele textului scris începuseră deja să-și piardă din trăinicia primei priviri încrezătoare; îmi jucau în fața ochilor săltate de un zefir al nestatorniciei, ușuratece pînă la părăsirea scriiturii și trădarea înțelesului lor dinceput. El rămănea același, eu însă, devenind știutor, îl vedeam alfel iarăși și iarăși. Cu urechea plecată la rudele lui inculte, - variantele orale tății sale seculare considerate primele în ordinea genezei -, textul scris de Alecsandri devenea tot mai nesigur și mai vulnerabil întru scriitura lui,

iar mesajul – o baralitate stranie ce se voi a mereu și mereu justificată. Un blestem ancestral căzut pe capul copiilor minune cu părinți neștiuți sau nedecarați sau contestați sau care se autocontestă îi măcina identitatea cu înfierii nemăturisite. Ideile clare și distincte îmi luminau mintea numai după ce, săraca, traversa – ea știe cum și soțul său inconștient – chinuitoare stări de năuceală; se lua după unul și după altul, încurca firele de gând deșirate dintru țesături străine, încerca să le înnoade în felul ei, tremurînd îmbătătit de ameteala cuvintelor fără să ne... Și nu găseam, nu reușeam să-iredu textului scris ceea aură și zbor și cerul și culoarea și ochii și privirea care-l văzuseră înainte de a-l vedea propriu-zis! Fur de odoare, mă surprindeam încercînd să substituiesc luminii cerești luciditatea lucie a bunului meu simț, sublimului, un gând speriat de rațiune și de atâtea experiențe contrare... Ah! Ce rău este acest bun simț și cât rău, Doamne, poate face! O fi el purtător de grijă, nu zic nu, dar e simț, Doamne, simț îndărătnic! El priponeste avîntul spiritului, zborul către Tine, sideral! Un zmeu înălțat spre cer pentru a-i capta energia și a o preda pămîntului, Marele Nul! Un instrument diabolic al trădării cosmice într-o fărîmă de trup omenesc. Ce bine, Doamne, că în curînd mă vei fi făcut scăpat dintru el!... Boala asta a mea are patru stadii, fiecare stadiu cu câte două faze: stadiul I cu fazele a și b... Se merge crescendo, progresiv, dar, - și aici e toată șmecheria bolii asteia, - mai poate da și-ndărăt: ești la stadiul I faza b și prin tratament se constată că ai regresat la Ia. Vezi cum reversibilul te amăgește cu speranța? Pentru că amăgire e!... Nu-ți dai seama apoi cum ai ajuns la IIb, deși timpul real al bolii, al îmbolnăvirii vreau să zic, era același cu cel de la Ia la Ib. Însă stadiile au fost parcurse vertiginos, cu o viteză nebună. Sunt în IVb și de mult n-am mai trăit misterul reversibilității! M-aș tot întoarce în timp, în timpuri... Le-aș divide la nesfârșit în clipe, microclipe... să mă închid în ele, să le retrăiesc și, cu mintea de acum, să le văd puțin mai veșnice; cât de puțin ar fi și tot ar fi nesfârșite! Când am venit de-afară... cred că era vara... și sigur era vara! Un băiat din Ardeal, - IIb și într-un an s-a dus! – spunea că la ei varapică, de obicei, într-o marți... am simțit ușa închizîndu-se în spatele meu ca o poartă a eliberării. O boală gravă, incurabilă, venită la timp, te poate salva de orice, inclusiv de ratare. Un tînăr de mare viitor, dar boala, necuțitoare... Intrasem în rezervă pregătît, documentat să lupt cu moartea; nu cu a mea: doctonii, medicamentele, corpul meu o puteau face mai bine, era treaba lor... Cu moartea din „Miorița”. Între ele, totuși, s-a cuibărit cu timpul un fir, o... cât un vîrf de ac de determinare. Dacă..., atunci... Și timpul trecea și ea creștea. Succesul meu depindea de insuccesul lor... stadial, cu picul, cupicul.

(continuare în numărul viitor)

DESTIN

- eseu -

Mă gîndesc la destin...destinul nu-i un zeu, nu-i o lege, e absolut tot ceea ce nu putem noi pricepe. Dăm vina pe destin atunci cînd suferim, dar asta doar pentru a ne ușura chinul. Dăm vina pe destin atunci cînd nu putem câștiga. A cuzăm destinul pentru orice lucru în care eșuăm, acuzăm destinul pentru ca mai apoi să-l invocăm. Asociem deștinul cu norocul, dar găseșc în asta o eroare ce trece neobservată din moment ce ne ghidăm deseori prin “așa ne-a fost scris”(cam tot aia cu “asta ne-a fost norocul”). Se spune că desinul trebuie acceptat dar mă gîndesc iminent la oamenii care iau viața în piept. Ei bine acei oameni nu-și vor accepta destinul. Un om cu sete de viață va încerca mereu să-și schimbe destinul. Deci teoria pică: destinul nu trebuie acceptat. De ce să nu înfrunți viața? de ce să lași speranța să rămîna vis? E mult mai convenabil să încerci ca să nu ai ceregreta decât să regreti că nu ai vrut încerca. Ne naștem fiecare pentru un scop, avem fiecare un țel, ceva pentru care ne trezim dimineața, ceva pentru care adormim mult mai ușor seara. Asta nu se cheamă destin, destinul și-l mai face și omul cu mîna lui. Destinul nu-i decât suma greșelilor trecutului raportate la prezent care asigură rezultatul ecuației cu grad mare de risc numită “viitor”. Mă întreb uneori de ce oamenii nu dau sens prezentului? de ce gîndesc mereu la ce a fost ieri sau la ce va fi maine? uităm astfel de prezent, greșim astfel drumul și labirintul numit viață se încurcă și mai rău...de ce oare nu încercăm să ne asigurăm viitorul reparînd prin prezent greșelile trecutului? Prezentul nu trebuie trăit cu teama greșelii trecute sau cu inerția greșelii viitoare. Ne naștem plîngînd dar asta nu implică o viață înlăcnimată; putem minți viața dar nu ne putem minți pe noi înșine. Există locuri unde ne putem refugia, ascunzîndu-ne de orice lucru concret însă numai de noi înșine nu ne putem ascunde. Destinul nu ne urmărește, el doar ne înspăimîntă...greșim des dar ne reparăm rar greșelile, uităm des lucruri importante dar asimilăm continuu o imensitate de informații inutile. Lumea zilelor noastre e o lume a naibii de ciudată, e lumea în care se interferează planuri opuse, lumea în care din ce în ce mai des prostia umbrește geniul. E o harababura din care cu greu poți să mai ieși odată intrat, colcoanele vertebrale nu mai stau decât rareori drepte, iar cutia craniană înclină de pe umeri. În lumea de azi trebuie să ai o imagine de fundal, să privești detașat totul, să fi imparțial și obiectiv, distant și poate uneori egoist. E ciudat că am uitat să trăim, ciudat cum ne supărăm din orice mărunțisuri, bizar cum de nu realizăm că viața înseamnă mai mult decît un șir de suspine fără speranță, un lung drum plin de bariere, pe care nu destinul ni le așează în cale ci numai noi ni le imaginăm. De ce am ajuns să judecăm în comparație, de ce ne supărăm mai puțin dacă același lucru l-a pățit și altul...nu-s întrebări. Nu. Sunt doar reverii ale minților care uneori se lîpesc dar alteori se cufundă în delăsare. Nu putem mereu să gîndim corect tocmai pentru că nu mereu știm să ne redescoperim. Fiecare deține propriul adevăr, și, în fond, cînd ascundem mizeria sub preș nu mințim pe nimeni, mai rău, ne prostim pe noi...Dacă viața are final, înseamnă că și destinul are sfârșit. Acum încep să înțeleg: destinul nu are nimic în comun cu viața, e doar o cale paralelă cu ea, care ațîta mereu și induce întotdeauna în eroare. Asadar teoria se confirmă: ia-ți viața în propriile mîini ca nu cumva să fi-o ia alții în ale lor... sau altfel zis înfruntă-ți destinul pentru a-l putea oarecum schimba...

Grigorasu Marius Liviu

(elev clasa a 11-a B, Liceul Teoretic “Grigore Moisil” Urziceni, profesor limba și literatura romana Titi Damian)

Diana Popescu

“Când atingi culmea incompetenței, cineva te descoperă și te pune șef”

Gheorghe Dobre

Despre eroism în literatură cu scriitorul Gheorghe Dobre, redactor-șef la revista Helis - Ialomița

D-le Gheorghe Dobre, marii cugetători, începând de la vechii Ari ai Indiei, trecând prin misticii creștini până la Kant, ne îndeamnă spre un eroism în gândire. Cum ați defini eroismul din literatura prezentului?

Eroism ar fi să mai reușești să gândești într-o lume domnărată de o mișcare centri fugă, care te poate pulveriza. Pasul următor, gest eroic, dacă scapi de pulverizare, ar fi chiar să-ți mai ardă de scris. Dacă-ți mai arde de așa ceva, te-torci la primul pas și faci un gest eroic încercând să te salvezi scriind. Și scrii. Dacă te regăsești în scrisul tău, pentru că literatura este, după mine, cea mai egoistă îndeletică, poți să spui că ai definit eroismul din literatura prezentului. Dacă ai trecut și de această barieră, ca să te salvezi cu adevărat trebuie să asimilezi cât de cătmarea cultură a lumii și să încerci să te alături ei. Cum? Bineînțeles, scriind.

În condițiile actuale de primărie a tuturor formelor clasice, care este părerea dumneavoastră cu privire la viitorul criticii literare ca instrument de analiză și control?

Critica literară trebuie să se adapteze, să-și adapteze instrumentele continue. Formele clasice există ca să știi ce să depășești. Critica este făcută de oameni și criticii de la ora aceasta sunt puțin depășiiți. Percep fragmentar literatura care se produce acum, pentru că, surprinzător, se scrie enorm și circulația cărților este redusă. Și dacă ai reuși să aduni ce s-a publicat (într-un an, să zicem), n-ai avea cum să citești tot și să mai emiți și judecăți de valoare. Acest hard cap ar putea fi depășit făcându-se sinteze zonale, pe care să le adune cineva și să încerce privirea din avion.

Intellectualii, scriitorii sunt cumva ostacii unor false demersuri, unor false atitudini? Credeți în erarhiile pe care le stabilește prezentul în literatură?

Intellectual sau nu, ești, prin definiție, ostacul propriului mod de gândire, reflectat în deciziile pe care trebuie să le iei continuu. Ești tu. E, deci, în firea lucrurilor să o iei pe arătură uneori. Totul e să-ți revii la timp. E o părere, dar cred că, la ora aceasta, intelectualii nu s-au poziționat corect față de societatea în care trăiesc și care societate ar avea mare nevoie de ajutorul lor. Referitor la ierarhiile din literatura prezentului, ele sunt conjuncturale, sunt interesate dar, spre norocul nostru, ele n-au cum să fie definitive. Capitalismul “sălbatic” lucrează și aici, era inevitabil. E un început de lume, nu e sfârșitul ei, așa că trebuie să fim optimiști. Mai devreme sau mai târziu, lucrurile se vor așeza pe făgașul normal și pe tărâmul literaturii.

Despre cei care au condus cultura după ‘90 putem spune aceleași lucruri “grozave” ca și despre politicieni...

Un scriitor francez spunea că, atunci când atingi culmea incompetenței, cineva te descoperă și te pune

șef. E o trăsătură definitorie a democrației. De ce am face noi excepție de la această regulă? Da, așa e, avem peste tot oameni inadecvați pentru funcțiile pe care le ocupă. Totul e să nu ai prea mulți, cum se întâmplă acum la noi.

Ce ar trebui evacuat din societatea culturală (literară) ca aceasta să funcționeze optim?

Într-o societate sănătată, așezată, funcționarează autoreglaje care echilibrează orice ieșire în decor. Orgolioși fiind, oamenii de cultură vor opune mai multă rezistență decât cei lași din alte sectoare ale societății. Dar cu atât mai interesantă va fi bătălia.

Cine sunt cei care au pâinea și cuțitul azi în conjunctura culturală invalidată de istoria prezentului?

E o iluzie că Bucureștiul cultural are pâinea și cuțitul. Dispariția Centului se verifică și la noi. Avem Centre, ele mutându-se acolo unde se întâmplă lucruri importante. Ori, vă spun, la București, din păcate nu prea se mai întâmplă lucruri importante. Doar ni se dă această impresie, noi să țânjim spre recunoașterea lui și el să poată să-și facă treburile (care n-au legătură cu cultura) și să ne țină de vasali. Ar fi interesantă o revoluție a Provinciei, să vedem ce-ar ieși. Pâinea și cuțitul se găsesc în mâna scriitorului și el nu știe. Adică trebuie să scrie și să publice fără să mai cerșească recunoașterea Centului. Care a dispărut, după cum am spus mai sus. Trebuie să aibă orgoliul să-și vadă de treabă. Dacă e bun, mai devreme sau mai târziu va răzbi, indiferent de cine-i la putere în republica literelor la această oră.

Operele literare, cele care aduc milioane de cititori, sunt în totdeauna cele comerciale sau nu?

Milioane de cititori nu aduc operele literare, ci operele comerciale, construite doar pentru așa ceva. Și nu-i nici o problemă că ele există.

Pudoarea și sexualitatea sunt, fie una fie cealaltă, extrem de nocive în literatură?

Pudoarea sau sexualitatea devin nocive doar când nu știi ce să faci cu ele. Din păcate, noul val chiar nu știe cum să le folosească.

Ce anume ține literatura română pe loc? – pentru că nimic nu mai țâșnește, nu se mai detașează, nu se mai profilează.

E falsă ideea că ceva anume ține literatura română pe loc. Dimpotrivă, n-o mai ține nimic pe loc, ea înaintază frenetic, dar e în fierbere, în expansiune și nu poți să știi ce surprize ne rezervă. Poate doar lipsa spiritului de breaslă, care a lipsit cu desăvârșire până în 1989. Scriitorii apăsători atunci, cât de buniar fi fost, nu puteau să publice dacă nu erau omologați de regim. Care le-a creat avantaje enorme, extinzându-le spiritul civic, “adormindu-le” spiritul de breaslă. Era aproape imposibil să intri în rândul lor, poate nu în primul rând din cauza filtrelor regimului, ci mai mult din cauza înverșunării cu care își apărau privilegiile, pe care nu doreau să le împartă cu nimeni. Și pe care și le apăară și acum. Poate că asta ar fi frâna.

Prietenii literare falsifică scara de valori?

Atâta timp cât nu încearcă să falsifice scara de valori (dar avem acum o scară de valori?), prietenii literare sunt bineveniți. Ar putea fi primul pas spre construirea unei conștiințe colective. De care avem mare nevoie.

Cei care-și dau cu părerea astăzi, care se erijează în critici literari, se pricep cu adevărat, au instrucția, viziunea multidisciplinară, gustul și obiectivitatea?

Trăim o perioadă de acumulări pe orizontală, cantitative. Cel puțin avem de unde alege. Profetii falși există de când lumea, așa că nu trebuie să ne mire că avem și acum. Am mai spus, totul e să nu fie prea mulți. În fond, fiecare crește sau pierde doar pe limba lui. Ecarisajul va lucra, oricât rău ar face aceștia și oricât s-ar iluziona că dirijează acum republica literelor.

Literatura este liberă? Este aservită politicului sau unor interese de factură sau alta?

Literatura este chiar liberă. Scriitorul, dacă este bun, nu are a da socoteală ni mânu, m-ai ales că scrie pe degeaba. E doar el în față cu propria conștiință. Tot ce nu intră în tiparul de mai sus nu merită să fie numit literatură.

Cum înțelegi toleranța? Dar demagogia în literatură?

Înțeleg toleranța în spiritul creștin. Demagogia în literatură? Iluzia autorului că este mai mare decât în realitate.

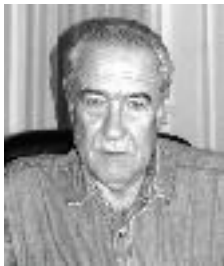
Cum putem reinventa elitele? Mai putem vorbi în contextul actual despre modele fondatoare care să ne fasoneze sensibilitatea?

Avem nevoie de modele mai mult decât de orice altceva. De modele adevărate, pentru că altfel vom naviga în continuare cu căma ruptă și ne vor înghiți alții pe nemestecate. Elitelor nu trebuie reinventate, ele apar natural, ca niște centre de coagulare într-un lichid ajuns la concentrația care permite coagularea. Încă n-am ajuns acolo, mai avem de pățimit. Revistele literare sunt binevenite, surprinzător sunt foarte multe, ai unde să publici, ai unde-ți etala personalitatea. Și aici, hegemonia Centului s-a spulberat, chiar dacă, în continuare, revistele din București se comportă ca niște șefi detrib. Inteligența e distribuită de bunul Dumnezeu pe tot globul, nu doar într-un singur loc. Revistele pot fi oglinda unei mode dar, deo camdată, tot românul, inclusiv scriitorul, se îmbracă doar cu ce găsește la second hand. Așa că mai a vem până vom inventa noi o modă.

Cine vă considerați a fi? Ce mai scrieți, care este cauza de lux a existenței dumneavoastră?

Mă consider un om obișnuit, care crede că literatura (poezia) e cel mai bun mijloc de cunoaștere care se potrivește. Cauza de lux a existenței mele? Să-nțeleg cât mai bine pe ce lume trăiesc. Adică să nu mor prost.

Interviu realizat de Diana Popescu, apărut în “Viitorul Argeșului”, 20 iulie 2007

MARIAN ȘTEFAN

Texte inedite sau mai puțin cunoscute

ALECSANDRI ȘI EMINESCU ÎN AMINTIREA UNOR CONTEMPORANI

Precizarea din supratitlu mis-a părut necesară: câteva pasaje din documentul pe care îl voi reproduce în cadrul acestui

articol le-am utilizat și în cuprinsul unei comunicări prezentate la o sesiune științifică organizată de Direcția Municipiului București a Arhivelor Naționale. Valoarea lor ca document de istorie literară, precum și calda ospitalitate a revistei *Helis*, mă determină să le redau în integralitatea lor.

Textele nu aduc completări spectaculoase în biografia marilor poeți, dar furnizează o sumedenie de detalii pe care istoricul literar nu le poate neglija.

Iancu Cerkez (1847-1921), autorul memoriilor din care am desprins paginile pe care le vom reproduce mai jos, era licențiat în drept la Paris, literat minor, membru al Junimii în perioada bucureștenă a acesteia, înalt consilier la Curtea de Casație și Justiție. Era fratele mai vârstnic al arhitectului Grigore (Gogu) Cerkez și al inginerului constructor Nicolae (Nicu) Cerkez. Mama lui a fost Elisa, fiica preferată a marelui clucer Iancu Lahovary. Crescut în ambianța rudelor apropiate din partea mamei sale, Iancu Cerkez a fost un admirator al unchilor săi, oameni cultivați și cu orientări politice conservatoare.

Pe amândoi poeții i-a cunoscut în cadrul reuniunilor bucureștenale *Junimii*, ce aveau loc acasă la Titu Maiorescu.

Dar să-l lăsăm pe Cerkez însuși să povestească, reproducând primul fragment, datat 16 iunie 1889. Precizăm doar că explicațiile între paranteze drepte ne aparțin:

„Vine, pe la ora 3 ziua s-a stins poetul Eminescu la casa de sănătate a d-rului Sutz. Plângându-se mai de dimineață de o durere s-a pus în pat și nu s-a mai deșteptat. De câțiva timp devenise furios.

Lucrarea lui, puțin vol uminoasă și nesfârșită, va marca însă în tânăra noastră literatură, căci a dezvelit orizonturi noi poeziei române. Limba nu e totdeauna elegantă, nici versul totdeauna corect, dar nu e niciodată banal și are împerechieri de rime și idei cu totul noi și originale.

Având nu numai o simțire adâncă, dar și o instrucție întinsă, el ne înalță mintea și cu o putere de expresie și gândire rară, ne arată aieve lumi nevăzute. Pe lângă acestea, o imaginație bogată, strofele lui sunt tablouri vii și nimeni n-a descris ca dânsul în câteva trăsături de condei voluptuosul farmec al nopților de vară. Spirit însă chinuit și trist, prea adăpat de filosofia contemporană. Impresia definitivă e nemângâie.

Cât de nouă a fost nou adusă de dânsul în literatură se vede din faptul numeroșilor imitatori; nu e colegian să nu încerce să imiteze rima și felul poezului.”

Deși ezitante, alteori stângace în formulare, aprecierile sunt valabile și astăzi și erau rezultatul, cum se va vedea, opiniilor împărțite de reprezentanți de marcă ai elitei spirituale românești din acea vreme.

Paragraful pe care îl vom reproduce în continuare a fost redactat de Iancu Cerkez cu ocazia încetării din viață a lui Vasile Alecsandri. Autorul face aprecieri generale privind creația bardului de la

Mircești și povestește împrejurările în care l-a cunoscut, ca participant la ședințele Junimii. La una dintre aceste ședințe, Alecsandri l-a ascultat pe Eminescu citind *Scrisoarea III-a*. De față era și Alexandru Odobescu. Ambii au făcut comentarii pe marginea lecturii eminesciene. Fragmentul ne dă, așadar, câteva indicii asupra modului în care era perceput Eminescu de către contemporanii săi.

„În vara anului acesta, 1890, am pierdut pe marele nostru poet național Alecsandri. S-a stins la moșia lui Mircești, în vârstă de peste 70 ani. Deosebit de poezii neprețținate și cu cizmescă ciate, el a fost și a rămas boier toată viața lui, cu rostul lui, cu măsura lui, cu averea lui. La el poezia n-a fost un meșteșug [în sensul de profesie], ci o recreație a spiritului, o izvorăre naturală și bogată a simțirii. O rudă a sa, d-l G. Duca, îmi spunea odată, în spiritualele sale conversații, că compunerile le făcea deodată și că penerăsuflă, după aceea tău, scurta, ca într-o vegetație prea abundentă. Dacă ți nem cont de mijlocul înapoiat [împrejurările] în care s-a produs pentru întâia dată talentul său, mijloc în care tot era aproape de creat, și limbă, și metru și piese, gloria sa va părea îndoită. El e singurul poet, până acum, în care să se fi încarnat și să fi găsit expresia justă simțirea românească. Numai el a știut să arate și să poetizeze frumusețile țării sale, să exprime farmecul păraielor, al livezilor, al înfloritelor câmpii din Moldova. Numai el a știut să dea fință legendelor; baladelor; credințelor; aspirațiilor poporului său. El a cântat redeșteptarea, el libertatea, el Unirea. El a creat în teatru tipul nemuritor al Cucoanei Chirița, al lui Guliță, al paraponișului, al lui Barbu Iăutarul; el a poetizat pe țărana română în Junia Rodică. El a creat genul nemuritor al admirabilelor sale pasteluri. El a cules cel dintâi cântecul popular și a conservat astfel țării nestemate ca Mioara [Mioara] și alte balade. În fine, el a găsit accentul cel mai just pentru a immortaliza pe oșteanul român în Penes Curcanul și Dorobanțul, când după o vreme de două secole de umilință a ieșit iar la luptă dreaptă pe platourile Bulgariei.

Ce răsplăta frumoasă pentru poetul care a simțit așa românește și și văză visul cu ochii – gloria trecută reînviată și țara independentă!

Neobosiți și tânări chiar la bătrânețe a compus acea grațioasă piesă plină de versuri frumoase – Fântâna Blanduziei.

Am avut fericirea să-l văd de vreo câteva ori la seratele literare de la domnul Maiorescu. De o statură mijlocie, cu o coroană de păr argintiu împrejurul capului, cu o mustață albă, scurtă și grosă, fruntea însă lată. Am văzut în Palatul regal de la Sinaia un portret al dânsului făcut de un pictor francez; e de o asemănare frapantă. Era plin de vorbă. O seară într-o noapte ne-a și niț atenția, spuindu-ne într-un mod glumeț petrecerile și ceremoniile felibrilor [poeți provenșali] de la Forcalquier în Provence și cum lui toate bancheturile și onorurile care i le făceau, ca unui oaspete și confrate de distincție, nu-i conveneau, căci bătea un vânt pe acolo și erau niște cureniți cu totul răcoritori entuziasmului. (Era foarte friguros și se îngrija mult; iarna nu-i plăcea de fel. Tot de la ruda sa am aflat că avea diferite și numeroase paltoane de diferite grosimi – pentru diferite temperaturi).

În altă seară povestea anecdote din timpul fugii lui în Bucovina, la 1848, cum a fost primit în patriarhală casă Hurmuzaki și cum după ce a trecut de holeră, atunci i-a fost frică.

Odată spunea că s-ar găsi o piesă dintr-un subiect cam așa. O tânără văduvă șade la gura sobei gândind la răposatul soț, al cărui bust de o materie combustibilă se află pe cămin. Sosește un tânăr: fost aspirant, să facă o vizită: din vorbă în vorbă, conversația se animează, dar timpul trece și focul e pe sfârșit. Cu ce să-l aprinză în distracția momentului? Bustul răposatului fiind prea la îndemână e aruncat în foc.

Erăm asemenea [de] față în seara când, înconjurat de un cerc de cele mai grațioase dame, a citit piesa Ovidiu cu voce gravă și cam slabă. Pe cât mi-aduc aminte erau [de] față d-nele Simca Lahovary, Lucia Duca, Asrgetoianu, Mandrea, Negruzi. Se ivesc și altele, poezi și mai plăcuți care îmi scapă pentru moment din memorie: Alex. Lahovary, Iacob Negruzi, Episcopul Melchisedec, George Filipescu, fost mareșal al Palatului, un prinț Hangerli (care însă nu știu a românește) și câțiva și câți.

Unul din obicinuiții de la d-nul Maiorescu era bietul poet Eminescu; parcă-l văz încă, de structură solidă, figură mare, fruntea înaltă și plină, mustați mici negre, tuse, privirea bună. O redingotă neagră și ținută neglijentă. L-am auzit citind Luceafărul și într-o seară când erau și Alecsandri și d-nul Odobescu Scrisoarea III, unde, după ce face tabloul epocii lui Mircea, trece la tabloul epocii colectiviste [colectiviști sau roșii erau numiți în epocă liberală radicali]. Domnul Odobescu găsea bucată la prea frumoasă, dar i se părea lipsită de unitate, cele două părți îi păreau două totuși distincte. Alecsandri a făcut asemenea o observare asupra descriției unei tabere de noapte și a strigătelor de strajă, de care a ținut cont poetul, căci în poema tipărită această parte lipsește. Citea cu un ton destul de armonios, dar cam întunecat și cu un accent cam lat (cam transilvănean pe departe). Mi-aduc aminte cum accentua când zicea: „Dă-te-n lături, e Dalila”. Eu nu pre având glas, el a citit în locu-mi într-o seară o mică încercare literară intitulată O seară la Curte. L-am mai întâlnit încă de câteva ori, cu câteva zile sau săptămâni înainte de a cădea de a doua oară bolnav, se mai îngrișase, își răsese mustațile ca un popă catolic; ședea pe atunci într-o mică căsuță din strada Știrbei Vodă...”

În sfârșit, cel de-al treilea fragment a fost redactat patru ani mai târziu, la 19 octombrie 1894:

„Azi a venit la mine pentru afaceri fratele poetului Eminescu. Din vorbă în vorbă, mi-a spus că el e mai mic de etate ca poetul, că au mai avut un frate, doctor în Botșani, mort de oștie, fără a lăsa familie. Și o soră, măritată în Bucovina după un inspector școlar. Că familia lor se trage dintr-un soldat sau ofițer călăreț, probabil polon sau lituan, din armata lui Carol al XII-lea al Suediei. Că fiind învins și risipită oștirea regelui la Poltava, el a nimerit în partea Moldovei care constituie Bucovina, la Suceava, pe lângă o familie de boieri Musteștea. La a treia generație s-a născut Eminescu, sau mai bine Eminovici, tatăl, om corpolent, nalt și blond, cu ochii mici dar fruntea și susul capului ca ale poetului. Că acest Eminovici a trecut din Bucovina cu protectorul său, boierul Musteștea, care luase în arendă moșia Dumbrăveni a marelui boier

(continuare în pag. 9)

Texte inedite sau mai puțin cunoscute

ALECSANDRI ȘI EMINESCU ÎN AMINTIREA UNOR CONTEMPORANI

(urmăre din pag. 8)

Constantin Balș; că acest Balș avea funcții la Curtea Rășiei. Iar după terminarea daravelor lui Musteța la moșia Dumbrăveni a rămas Eminovici ca întendent sau administrator al moșiei pe lângă Balș și s-a căsătorit cu o fată a stolnicului Vasile Jurașcu, femeie cam mică de statură, grăsulie, cu o inteligență foarte ordinară. Familia Jurașcu se trage din Joldești, locul unei bătălii între Ștefan cel Mare și [Petru] Aron, un competitor la domnie; că Eminovici tatăl avea o memorie prodigioasă, încât, deși numai cu trei clase primare, învățase bine nemțește de la nevasta lui Balș, care fusese o actriță nemțoaică.

Că Balșina avea o nepoată de vreo șaisprezece ani, prea frumoasă și zburdalnică, care cutreiera vastele câmpii ale domeniului Dumbrăveni pe cai de preț din herghelile lui Balș. Că tot cutreierând locurile, întâlnise un tânăr țăran de o frumusețe rară; azi întâlnindu-l, mâine întâlnindu-l, în cele din urmă, într-o bună dimineață, plecând din curte pe un cal frumos, ajunsese pe țăran în pădure și fugise cu dânsul, dând drumul calului care se întorsese într-o goană și se oprise nechezând nerăbdător la poarta mare și închisă a castelului lui Balș.

Această întâmplare izbise, se pare, imaginația tânărului fu al intendentului, pe atunci în vârstă de vrei 14-15 ani, și cu o creță scrisese pe poarta unde stătuse calul:

«La castel în poartă calul
Sta a doua zi în spume,

**Dar frumoasa lui stăpână
A rămas pierdută-n lume...»**

Cam la aceeași etate, când licărise pentru întâia dată scânteia talentului în tânărul Eminescu, se ivise și pornirea către vițel beției, care, spune fratele său, în naiva lui sinceritate, din ce în ce se agravase, așa că în timpul din urmă nu bea decât numai când nu avea cu ce. Abundența vinului din bogatele pivnițe de la Dumbrăveni fusese poate o ispită prea mare pentru tânărul deja pradă preamultei simțiri și imaginații. Asemenea îmi spunea că făcea abuz de cafele.

Toate acestea, poate, au contribuit să-i surescite talentul, dar și să-i zdruncine robusta constituție și în cele din urmă să-l ducă la nebunie. Căci, îmi adăog, nu e adevărat că în familia lor toți au murit nebuni. Numai un Jurașcu, un frate al mamei, și ie că a fost nebun.

Tatăl lor, după o viață întreagă de muncă la Dumbrăveni, agonisind o mică avere, cumpărase o moșioară de vreo 800 de fălci pe lângă Botoșani, pe care tot el o vânduse către fiii săi, cu dreptul însă de a sta acolo, unde a și murit în etate de 76 ani, pe când fiul său se afla internat la Viena în casa de nebuni. Nevastă-sa murise mai dinainte vreme.

Acest căpitan, Matei Eminescu, e și el cam original. Are și dânsul o frunte mare și proeminentă ca frate-său. Numele de Eminovici și l-a schimbat poetul Eminescu după îndemnul profesorului bucovinean Pumnul. [În realitate, cel care i-a schimbat numele a fost Iosif Vulcan, editorul revistei Familia, în paghinile căreia poetul a debutat].

Și pentru că tot veni vorba despre Maioreșcu și Junimea, să-l lăsăm pe Iancu Cerkez să povestească și despre alte lucruri văzute acolo. Cine participa și cum se desfășura o sesiune?

„Tot la domnul Maioreșcu sau la d. Iacob

Negruzzi, fondatorul Convorbirilor literare, am întâlnit mai pe toate ilustrațiile noastre literare, pe d. Hăjdeu, uscat, cu fruntea enormă și accent pronunțat moldovenesc, citea pasaje din Magnum etimologicum, pe transilvăneanul Slavici, pe poetul diplomat Mitică Ollănescu, cu mustăți rase, pe poetul Vlahuță, urât și neșesălat, pe tânărul Duiliu Zamfirescu, pe criticul, secretar de legație ne Petrașcu [Nicolae, fratele pictorului cu același nume], pe sentimentalul poet și colonel Șerbănescu, cu un cap bomb-dog. Pe prezidentul George Cretzeanu, așa de ticnit și modest. Pe d-nul Alex. Odobescu, cu figura așa frumoasă și distinsă, cu vocea armonioasă, cu o conversație așa de fină și spirituală și cu gust literar așa de sigur. Era o plăcere să-l auză cineva citind sau discutând. Drept contrast pe Caragiale, lung, figură lungă, mustăți mici și ochelari pe un nas cam lung, cam borcănăț, foarte gureș, foarte spiritual și glumeț, dar comun; l-am auzit citind frumoasa sa comedie Scrișoarea pierdută.

Ilustrații politice sau vechi membri ai Junimei, pe d-nul Theodor Rosetti, așa de afabil, pe d-nul Petre Carp.

Prințul Alex. Știrbeiu, venea uneori și frumoasa și nobila prințesă Știrbei, răpită așa de timpuriu familiei sale. Mandrea, Nica, un tânăr arheolog blond foarte instruit, J. Bogdan, unchiul meu Iorgu, de la Curtea de Compturi, Alexandru Ureche [N.A. Urechi], Nicu Gane etc.

În aceste reuniuni literare (continuare sau reminiscență a Junimii de la Iași), lecturile începeau de la 9.30; după citire începeau discuțiile și criticele lucrării. În general dezbateră era începută de d-nul Maioreșcu, care cu vasta sa erudicție și spiritul său filosofic înălța și sistematiza întotdeauna discuția.

D-nii Odobescu sau Carp sau Rosetti, întotdeauna Caragiale, adesea Negruzzi intrau în arenă și atunci țera drag să asculte diferitele obiecțiuni făcute de oameni în adevăr culti, care vorbeau despre ce știau, nu băteau câmpii ca mulți alții. Era o plăcere când senăstea vreo discuție între d-nii Carp și Maioreșcu. Cu aceste petreceri întotdeauna trecea de multe ori miezul nopții și nu țera venea să plece. Era un așa contrast cu obișnuitele conversații de la noi: politică sau cancanuri.

Aceste serate se petreceau în frumoasa căsuță a domnului Maioreșcu, pe strada Mercur; pe stânga, la colț cu strada Poșta Veche. Era deschise camera de lucru înconjurată de bibliotecă cu un birou de stejar în mijloc și salonul de alături, foarte simplu mobilat, ornat cu câteva busturi după [tipul] antic, o Venus de Milo de bronz pe o etajeră câteva portrete de oameni însemnați, Schopenhauer, Edgar Poe.

Dintr-un alt salon, care e în față despre strada Poșta Veche, dai pe o lojă sau terasă acoperită, ce dă într-o grădiniță plină de verdeață deasă și buchete de trandafiri. Acolo, îmi spune d-nul Maioreșcu, îi place să lucreze dimineața, dar e așa frumos în zilele de primăvară, încât de multe ori uită de lucru. Serile, prânzurile de la acest savant și eminent bărbat al țării sunt printre cele mai agrabile suveniruri ale mele.

DE-A RĂSU'-PLÂNSU'

1. Două pălării identice ca formă, mărime și culoare, stau îmbrățișate pături pe canapea cât mai retrasă. Deasupra lor o boltă de trandafiri înfloriți ademenesc albinele să le culeagă nectarul! Se dau puțin pe spate căzute în extaz prelung, admirând jocul diafan al petalelor desprinse din corole și care cad lin pe borurile lor! Se lasă apoi în față și sesărută prelung, uitând de tot ce le înconjoară. Una din ele încearcă să aducă o corectură în comportamentul lor, dojenindu-și pisicește conviva: „Tu! Avem noi deplină libertate conferită de lege, însă netoți din jur nu înțeleg aceasta!” Se mai sărută odată prelung în ploaia de flori ca o bolă împăcării! Aceași pălărie caracterizată cu un comportament mai potolită și care în sexologie se definește ca parte pasivă, propune: „Ce zici, facem o plimbare pe litoral, unde anonimul ne va asigura deplina liniște?” Le-am umărit cum, ținându-se tandru de boruri și cordele sau în dreptul spre autogară, gângurindu-și cuvinte de amor! În aceeași zi se legănă îmbrățișate în apa de cleștar a mării! Cea activă, cu borurile mai cocoșești, propune pasivei: „Ce zici? Facem puțin amor și pe la fundul apei?”

2. Nu puteam realiza vreodată că vecinul meu poate fi atât de sensibil și chiar cu velleități de poet! Mă aflam în balconul apartamentului și, fără voia mea, ascultam vorbele (de văzut nu-l puteam vedea): „Jubita mea! Tu ști că ești cea mai dorită de mine! Nu pot trăi nici un moment fără tine! Pictura și poezia sunt cele mai cerebrale arte! Te-aș picta înfățișându-ți chipul într-o simbioză de versuri care nu s-au mai scris niciodată! Ia să mai golim un pic față și să gustăm din frumusețea ei!” Auz sărutat de buze licite pe gura iubitei. Deodată vecinul, prin ceea ce grăiește, înțeleg că-și schimbă trăirile: „Vai, iubito, cât deurată ești când te văd goală!” Mănile îi apar în afară balconului, pline de ură aruncând pe terasă o sticlă de plastic goală și pe care scria „votcă”! Și acum, bătută de ploii și vânt, deiează sprintară trimițând bezele și cuvinte de iertare către amozul nesimțitor, prin apartamentul căruia trec zilnic asemenea amante!

3. Aglomerație mare în zona urbei unde sunt locațiile unităților furnizare de servicii. Culoarea o dau pensionarii cu chipuri în gând urate, disciplinați în dorința de a-și achita facturile. Privinle lor trec prin obiectele înconjurătoare pășind departe, departe, în arealul nostalgicului – La intersecția unor străzi se așteaptă culoarea permisivă – Din spatele nostru o frumusețe de doamnă nătuie trotuarul cu cismele ei ciocate, în graba de a prinde culoarul de acces! Monitorizează semaforul cu chipul ei serafic, disipându-și atenția asupra mersului! Picioarele ei fine și interminabile nu mai pot aprecia gropile din asfalt! Un țipăt de spaimă se interferează cu privinle din jur – mâinile cucoanei, din irsinct, caută un punct de sprijin! Selecția aleatorie nu a fost decât trupul unui bătrân. Prins în brațe, libidinuosul îi apar pe chip trăiri în timp, cotodăcind ca un cocoș jugănit – „Mă bucur doamnă că cel puțin am îndeplinit rolul de proptea de sprijin!” Doamna, elegantă, iradiind parfumi fine se refulează în grai, scoțându-și umilinta îndurată până atunci: „Hai sictir, măi boșorogule! Nu cumva și sa năzărit de aventuri erotice?”

Vasile PANĂ

(urmare din numărul trecut)

Nu i se mai mișca nici măcar un mușchi pe întreg chipul, ai fi zis că a paralizat-o o amintire, doar ochii i se roteau într-un fel anume, pe care numai eu îi știam. Era o cercetare care venea spre mine dedemult. "Să fie doar o simțită coincidență? Dar clopoțelul glasului mai era o coincidență?" M-am sprijinit cu o mână de colțul catედrei. Ceva se învârtea cu mine. Chipul acesta mă mai căuta în ultimul timp, doar din când în când. Acum o vedeam, din nou, pe ea, pe Tonia. Când o înțâlneam, o luam de mână, o mângâiam, îi strângeam și îi protejam corpul plâpând, îi îndreptam șuvița rebelă, ușor ondulată, liniștită ca și fața ei, de pe frunte. O simțeam că evie în brațele mele, că respirația ei îmi încălzește sufletul și obrajii. O singură propoziție îmi rostea: „Nu mă mai privi așa!” apoi dispărea, purtând după ea un oftat prelung pe care mi-l lăsa să-l duc cu mine zile și mai ales nopți, luni, dar mai ales ani. Eram fericit și așa, măcar că venea lângă mine numai în vis. Se lipea ca un abur de mine, învălviindu-mă, se desprindea ușor de trup, ca să dispară tot așa cum venise, Simțeam că mă doboară o oboseală de moarte, doream să ajung undeva și să mă prăvălesc, să nu mai știu. Voiam să intru într-un somn adânc, caresă-mi șteargă amintirile. O visam uneori și îmi doream să mă trezesc într-o bună dimineață vindecată, așa cum își dorește un bolnav după o suferință cumplită, că i-a crescut picionul amputat...

Se întorsese și acum ca și de atâtea ori? Aș fi vrut să mă duc spre ea, spre bancă să mă conving că este ea în carne și oase, să-i simt căldura respirației. O priveam cu o luciditate moleșită acolo, în bancă, preocupată, ridicând și cercetându-mă cu ochii-i preocupati și neastâmpărați, de parcă ar fi vrut să-mi spună: „Ai răbdare, să termin lucrarea, apoi vi n pentru todeauna la tine!...” Ceva îmi cobora prin cap, dinspre cap pe tâlpi, care deveniseră de plumb. Închideam ochii cu pleoapele grele, iar pe banda memoriei mi se roteau: o cofetărie, două fete, un cor de adolescenți, un sărut pe obrazul drept, niște castani înfloriți, apoi călătoria cu trenul și o mână care mă strângea disperată în noapte, mai-mai să mă tragă din tren, marea și o umbră, și o melodie care mă urmărea zi și noapte, ca un blestem sau ca o chemare perpetuă. Acum ieșeau toate din umbra vremii și mă chemau într-o vrajă a amintirilor...

O secundă de luciditate mă readuse la realitate. Fetele ridicaseră, la un moment dat, capetele, cu priviri întrebătoare, reproșându-mi tăcut gestul, purându-mă în încurcături. Mă gândeam, făcându-mi reproșuri, cum de am putut să fiu atât de imprudent, de n-am putut să mă cenzurez? Era totuși un examen foarte dificil pentru ele, dar și pentru fata această necunoscută, pe care numai imaginația mea infierbântată a tulburat-o. Mă întorsesem cu jumătate corpul spre fereastră, pur și simplu mă apucase acum o remușcare cumplită la gândul că am putut să-i fac rău ființei acesteia necunoscute, poate pentru o viață întreagă. Aș fi vrut să repar cumva greșeala, dar nu știam cum. Nu voiam ca, încercând să repar un rău făcut, să provoc unul mai mare. Priveam sala prin oglinda ferestrei deschise. Și fata se liniștise. Mi-attrsse atenția poziția ei chinuită, nicidecum paralelă cu banca, ci într-o parte, cu partea dreaptă a trupului lipită de bancă, iar cu cealaltă depărtată, de parcă se căznea să se ferească. Foaia de hârtie era pe jumătate pe fața băncii, restul atâma neglijent, de gândeai că mai-mai e pe punctul de a-i aluneca de

UMBRA NEȘTIUTEI

TITI DAMIAN

sub un pumnisor încordat de efortul de a strânge stiloul ce arunca nervos literel e. Degetele de la mâna stângă alergau grăbite pe foile ce se umpleau cu repeziciune. Le ținea într-un fel anume, aproape de vârful stiloului, de parcă voia să împungă foaia. Deodată, se opri din scris. Își duse un deget de la mâna stângă la frunte. Atunci am observat-o obosită, epuizată, albă de atât a efort, cu o piele translucidă, lipsită de sânge. Dintr-o dată, își ridică brusc pri virea obosită spre mine, de parcă ar fi vrut să-mi spună: „Ajunge, oprește-te, gata, te-am prins!” N-a rostit nimic, a rămas parcă împietrită, pri vindu-mă din nou cu niște ochi pe care parcă-i mai văzusem cândva. Gărise acum o poziție dreaptă, sprijinindu-se de spătar, își îndreptase capul, mâinile sprijini neau banca, păzind lucrarea ca pe o comoară. Mi-era parcă teamă ca nu cumva să rupă foaia cu totul, într-atât uitase de unghii le degetelor, care s-ar fi repezit s-o strângă. Concentrarea întreului corp era vizibilă. I se dilatau ușor nările, pleoapele i se ridicau puțin, făcându-i ochii și mai rotunzi și mai migdalati. Avea o uitătură transparentă, pierdută în gânduri. Încet-încet, a început să miște ochii într-un fel pe care numai eu îl știam, căutând ce numai ea știa. Privirile ei migdalate, înconjurate de un alb curat, se roteau când într-o parte, când în cealaltă, apoi se fixară undeva în gol, rămânând, din nou, pentru o clipă, suspendate pe mine...

M-am întors, întrebându-mă dacă nu i s-a făcut cumva rău. Stătuse câtva timp așa de încordată, de parcă uitase să mai respire. Cercetă cu un aer liniștit și mulțumit încă odată foi le scrise. Se ridică discret, ca adierea unei brize de munte, se îndreptă spre catedră, se apropie de mine cu foile scrise în mână. Eram extrem de încurcat, nu știam care-i sunt intențiile. Dintr-o dată, o dată cu respirația, ieșiră din ființa ei câteva cuvinte, care pentru oricine ar fi fost banale, dar pentru mine au fost ca o izbăvire „Am rezolvat toate subiectele, pot să predau lucrarea?” Mii de ecouri s-au stins din nou în mine. Nu mă înșelam, mai auzisem cândva vocea această tremurătoare, cântătoare, ca un clopoțel atâmat într-o creangă de alun în Pădurea Samanului, însoțită de aceeași privire migdalată în care citeam mirare, uimire, nedumerire, teamă și siguranță. Am ascultat-o ca trezit dintr-un somn adânc, ca și cum aș fi vrut să am toate certitudinile din lume. Prea mare era asemănarea! În timp ce semna de predarea lucrării, și-a aplecat corpul spre mine. Exact pe lobul urechii drepte, lângă o floriceică de cercei, o alună în marionetă, mai mare ca un bob de muștar, cu câteva firioare de puf în ea. Instantaneu, am dus mâna la urechea mea dreaptă. Săgeata unui gând secuibări în adâncul ființei mele, lovindu-mă ca un fulger trimis din senin, în plină zi, cutremurându-mă și încremeni ndu-mă. „Dar dacă...” am mai apucat să gândesc. Dispăruse, între timp, ca o umbră, îndreptându-se pe vârful degetelor de la picioare, ca nu cumva să deranjeze, pe ușa întredeschisă, lăsând în mine cutremurătoare semne de întrebare, de parcă timpul se întoarse în mine, topindu-se într-o sfârșeală și ținându-mi prizonier sufletul în propria temniță...

- Omul, când se naște, vine cu jumătate de soartă în el. Cealaltă jumătate ia chipul unei femei, îl caută sau o caută. Uneori, crede că-i înaintea lui și alergă s-o prindă, dar se-ntâmplă să fie în urmă. Alteori, o așteaptă să vină din urmă ca o înfrigurare, dar i-a luat-o înainte. Ea totaiaergă și el tot așteaptă. Mai sunt și situații când trece unul pe lângă altul,

fără să se recunoască. Un adolescent își croiește în vis iubirea ideală și numai după aceea aieargă după ea. Asta și s-a întâmplat și tie...

- Venisem acasă, la Muscel, în vacanța de iarnă, în spinare cu o pereche de schiuri pe care le „împrumutasem”, mai țiamintesti? de la nea Tudor, omul directorului și magazionerul școlii, prieten cu toți elevii, mai ales că nu refuza niciodată vreotuică de la cei mai mari. De câte ori mergeam pe acasă, șterpeleam câte vreun litru și i-l aduceam, până l-am înduplecat: „Pleacă cu ele de aici, când o afla tac-tu, ți le tai! Vrei să-ți rupi picioarele? Vezi mai bine să nu afle nimeni!”

- Mi-aduc aminte, mare patri ot nea Tudor! De ziua unii României cu Bucovina, se-mbrăca de sărbătoare, în costum popular. Era voinic, mergea tanțos prin oraș, mulți întorceau privirile după el!

- S-a întâmplat ca la două-trei zile să și ningă, și i cum ninge la noi la munte, liniștit, fără să viscolescă. S-a așezat zăpada ca la un lat depalmă, iar peste noapte s-a pus un guleț... S-a făcut prăfoasă, înghețată, cum să-ți descriu, numai bună de schiat!...Pământul dormeasub crustă de zăpadă albăstrie de ger. Aerul rece al dimineții îți suega sufletul, te scotea din amorțeală. Simțeam nevoia să fiu singur cu gândurile mele, cu visele mele. De cum ieșeam pe poartă, începeau livezile care urca dealuri line și coborau vâlcele. Oriunde ai fi luat-o, era un teren parcă pregătit de Dumnezeu pentru schiat! Mai schiasem întâmplător, dar nu eram încă stăpân pe tehnică. Mi-am făcut încălzirea. Ști am din teorie să fac plugul, adică să frânez, să fac viraje la stânga ori la dreapta cu schiurile paralele, dar în practică era mai greu. Schiurile loau înaintea picioarelor și, cât ai clipi, mă pomeneam în zăpadă. Noroc că învățas em să cad. Până mi-am dat seama că trebuie să țin corpul plecat spre înainte, genunchii ușor îndoiți, iar centrul de greutate să fie ceva mai în față, am tot căzut. Am prins curaj și m-am depărtat de sat, îndreptându-mă spre Capul Piscului, cemă atrăgea, provocându-mă cu o pantă destul de abruptă, mai ales că pantele altemau cu locuri drepte sau cu ușoare urcușuri care mai frânau elanul schiurilor. În vale, pe o coastă domoală, se întindeau cât vezi cu ochii liveze de meri și de pruni care mă tentau spre un slalom pe care nu vroiam să-l ratez.

Într-o jumătate de zi deprinses destul de bine și de iute tehnica schiatului. Soarele se prăvălea peste tot cuprinsul, trimitându-și scânteierile cu milioanele de săgeți, satul rămăsese dincolo de deal. Trăiam o dulce abandonare în brațele fericirii și visării. Nu știi dacă ție și s-a întâmplat sau ai simțit realmente această clipe de libertate absolută pe care o trăiești în timp ce schiurile alunecă, auzi doar foșnetul lor în urmă, rupând ușor zăpada înghețată și, o dată cu ele, alunecă și gândurile toate. În mine pulsa rar o pluitie diafană de eliberare, ceva mă atrăgea, mă sorbea, aveam senzația că în orice clipă mă voi desprinde și că zborul meu se va transforma într-o planare perpetuă. Pomii de flau pe lângă mine, mă ocoleau și îi ocoleam, numai câte-o crenguță mă atingea zbâmbâind înghețată, tulburată de atingerea mea, scuturându-și pe umărul meu praful zăpezii.

(continuare în numărul viitor)

Slobozia în timpul războiului ruso-turc din anii 1768-1774

În timpul numeroaselor războaie ruso-austro-otomane, rușii descoperă, în mijlocul Bărăganului, o localitate în care vor reveni cu regularitate: Slobozia. Așezarea noastră oferă avantaj strategice ce nu puteau fi neglijate: o mănăstire fortificată, ușor de apărat, și o poziție geografică favorabilă, ce permitea trupelor o deplasare rapidă spre Hârșova, Siliștra, Giurgiu, Brăila, București sau Buzău.

Pentru prima dată, Slobozia este folosită în timpul războiului din anii 1768-1774. Pe parcursul anului 1770, unitățile ruse vor ocupa cea mai mare parte a Țării Românești. La Slobozia v-a fi instalat un post rusec, a cărui componență varia în funcție de intensitatea acțiunilor militare. Patrule turcești, venite dinspre Siliștra, amenința u frecvent localitatea noastră. Locotenent-colonelul Bonenberg, din regimentul de infanterie Astrahan, care-și avea postul la mănăstirea din Slobozia, raporta că, "pe 26 decembrie <1770>, detașamentul de cazaci instalat în fața postului, pe partea dreaptă a Ialomiței, lângă podul de poatoane, a observat o patrulă de turci, care a reușit să scape de urmărirea noastră după 10 verste"¹.

Pierdere a temporară a cetății Giurgiu (în primăvara anului 1771) îi determină pe turci să caute puncte de sprijin în alte regiuni de pe malul stâng al Dunării, inclusiv în Ialomița. La 3 martie 1771, o tabără tucască era semnalată la 25 de verste de Slobozia². Documentul arată că turcii înaintau dinspre gunile Ialomiței, ceea ce ne sugerează că tabăra se afla în vecinătatea localității Țândărei.

Luna iunie aduce noi pericole pentru orașul nostru. Mai sus de Slobozia, turcii traversează, începând cu 10 iunie, râul Ialomița³. "Deși maiorul Vranghel <comandantul postului din Slobozia> li s-a opus în mai multe rânduri, ei continuă să se întărească <pe malul stâng al Ialomiței>"⁴. Activitatea turcilor determină deplasarea urgentă a unor forțe militare importante, conduse de generalii Bour și Repnin, care vor respinge unitățile inamice. Noi confruntări de amploare se vor înregistra în toamna aceluiași an, în special lângă București, unde trupele otomane cunosc o înfrângere decisivă⁵.

În iarna anilor 1771-1772, în județul Ialomița a fost încartunite trupele de rezervă ruse. Slobozia găzduia un batalion de egheri, condus de locotenent-colonelul Rozen și 2 batalioane de grenadieri, din regimentele Butârskii și Rostov⁶.

Slobozia a făcea parte și dintr-un lanț de comunicație pentru armata rusă, compus din numeroase posturi, întinse de la Olț și până la Nistru, la care găsim câte trei faruri. Din instrucțiunile feldmareșalului P. Rumeanțev, din 10 noiembrie 1771, aflăm:⁷ "1)...La fiecare post se vor amenaja câte trei faruri pentru ca, prin aprinderea lor, să aflăm nu doar despre mișcarea inamicului, ci și despre numărul acestuia: de exemplu, de la 50 la 100 de oameni" se va semnală printr-un singur far, de la 100 la 500 prin două faruri, iar peste 1000 prin trei...

2) Posturile din Slobozia (de pe Ialomița), Obilești și Negoiești, precum și Slobozia, de lângă Giurgiu... vor fi fortificate..."⁸.

La peste un secol distanță de aceste evenimente, Dumitru Pașazoglu va aduce informații suplimentare despre funcționarea farurilor: "...erau pichete, la distanță de un sfert de poștă unul de altul...; la fiecare pichet era câte un câprar (caporal - n.a.), cu 6 husari, având ridicată câte un măgic (far - n.a.) înalt, în vârful cu un top mare, muțat în păcură, de care atârna un ștreang gros, făcut din paie, muțat asemenea în păcură. Aceste măgice erau telegrafice militare; la caz de trebuință, li se dădea foc din pichet în pichet și astfel ajungea până la București vestea de biruință sau amunțarea de retragere"⁹.

Pe timpul Congresului de pace de la Focșani și București (1772), în Ialomița își menține prezența corpul de rezervă al armatei ruse, conducerea căruia

este predată generalului Potiomkin¹⁰. Prin ordinul din 22 februarie 1772, Rumeanțev îi încredința spre supraveghere "teritoriul dintre râurile Siret și Ialomița, posturile din Oraș și Slobozia, să ajutați, în caz de nevoie, cetatea Brăila și să apărați malul Dunării de orice incursiune a inamicului"¹¹.

Corpul de rezervă a rușilor poate fi găsit în Ialomița și în anii următori. La începutul anului 1773, în urma eșecului Congresului de pace, generalul G.A. Potiomkin își mută cartierul general de la Buzău la Slobozia, unde rămâne până pe 2 aprilie¹², pregătind asediul Siliștrei. După această dată, el se îndreaptă spre Călărași, acolo unde se va dovedi total inutil pentru Rumeanțev, deoarece era preocupat să asigure securitatea Sloboziei, vitală în cazul unei retrageri a armatei ruse.

Aceeași preocupare o sesizăm în iarna anilor 1773-1774, când două regimente rusești, Suzdal și Uglițky, încartunite la Urziceni, trimiteau, în alternanță, câte două companii la Slobozia¹³. Regimintele de mai sus erau duse din Polonia. Multe alte unități erau transferate în Principatele Române, pentru a forța victoria.

Pe 26 martie 1774, în fruntea corpului de rezervă se afla generalul A. Suvorov, care-l înlocuia pe Potiomkin¹⁴. Rumeanțev îi ordona, cu această ocazie, lui Suvorov să consolideze apărarea Hârșovei (al cărui cuceritor și comandant a fost) și să se asigure din direcția Siliștrei, unde turcii intenționau să ridice un pod. "Tabăra dumneavoastră principală să o așezați la Slobozia"¹⁵. În a doua jumătate a lunii aprilie, corpul de rezervă era transferat la Hârșova, iar la Slobozia rămănea divizia II-a. În 14 mai, noul comandant al diviziei, generalul Repnin, i se cerea să pregătească trupele pentru un eventual transfer la sud de Dunăre. Prevăzătorul Rumeanțev nu dorea, însă, să-și lase spatele descoperit, cerându-i lui Repnin să verifice "...starea fortificațiilor din Slobozia, Obilești și Negoiești și să mă informezi dacă acestea necesită reparații sau consolidări, precum și despre necesarul de trupe pentru aceste posturi, în cazul unor incursiuni ale dușmanului"¹⁶.

Prin acțiunile îndreptate împotriva turcilor din zona Hârșovei și Siliștrei, rușii reușesc, în sfârșit, să câștige războiul, pacea fiind încheiată la Kuciuk-Kainargi, o mică așezare aflată în apropiere de Siliștra, la 21 iulie 1774.

¹ P.A. Rumeanțev, *Documente*, sub red. lui P.K. Fortunatov, vol. II, Moscova, 1953, doc. 200, p. 417.

² *Ibidem*, doc. 206, p. 427.

³ *Ibidem*, doc. 223, p. 456-457.

⁴ *Ibidem*, doc. 224, p. 457-458.

⁵ *Istoria militară a poporului român*, vol. III, București, 1987, p. 438.

⁶ P.A. Rumeanțev, *op.cit.*, doc. 250, p. 501.

⁷ Feldmareșalul Rumeanțev, *Culegere de documente și materiale*, Moscova, 1947. Poate fi consultată pe site-ul www.vostlit.info.

⁸ O poștă avea într-o 19 și 22 km.

⁹ D. Pașazoglu, *Istoria fondării orașului București*, 1891, pe http://ro.wikisource.org/wiki/Istoria_fondării_orașului_București:Capitolul_18

¹⁰ A.N. Samoilov, *Viața și faptele feldmareșalului G.A. Potiomkin-Tavriceskii*, în "G.A. Potiomkin. De la vâlmăștrul la feldmareșal. Amintiri, jurnale, scrisori", cartea I, Sankt-Petersburg, 2002, p. 145-146.

¹¹ P.A. Rumeanțev, *Documente*, doc. 255, p. 511.

¹² D.O. Maslovski, *Însemnări privind arta militară din Rusia (1762-1796)*, Sankt Petersburg, 1894, p. 263.

¹³ M.N. Eknev, *Cronica Regimentului de infanterie 63 Uglițky, Varșovia, 1908*, p. 56. Vezi și Vitalie Buzu, *Un regiment rus în Ialomița*, în "Helis", anul IV, nr.5, mai 2006, p. 3.

¹⁴ Potiomkin părăsește frontul dunărean și se retrage la Petersburg încă din decembrie 1773 (cf. A.N. Samoilov, *op.cit.*, p. 148).

¹⁵ P.A. Rumeanțev, *Documente*, doc. 356, p. 714.

¹⁶ *Ibidem*, doc. 365, p. 723.

Vitalie Buzu

Diana POPESCU

GHEORGHE DOBRE „EXERCIȚII DE ADMIRAȚIE PENTRU EXERCIȚII DE LIBERTATE”

În poezia pe care cu greu o poți analiza după canoanele tradiționale, Gheorghe Dobre ni se arată ca un fascinant culegător de perle. Concepută precum o succesiune de fragmente, cartea pare un puzzle din imagini ale unei lumi slobode (re)alcătuită după o grilă personală sau universalizantă, dar și cu frame-uri distilate din sfetnici înalți (Lucrețiu, Newton, Eliade). Sunt versuri albe, îmbărcate în sumanul sănătos al poetului și care nu se pot încadra în vreunul din modelele înscrise în pletora de curente din siajul așa-numitului postmodernism. De aceea susțin că Gheorghe Dobre este unic ca un cristal de Saxa. El crează imagini de o muzicalitate implicită, nu construiește cuvinte. Arta poetică la autorul nostru se organizează polemic de la nivelul ideologic și antitetice la cel imagistic. Este un copil neastâmpărat supus în timpul exercițiilor de libertate, jucându-se cu limbajul, cu logica, cu necunoscutul. Pasiune, suferință, tumult, filozofie, dragoste camală, pietre prețioase de șotron aruncate pe hârtie lângă răspunsuri și întrebări despre tainele universului micro și macrocosmic. Pricăpător în multe teme, adevărat magistrul al iubitului, nu se consolează cu fatalitatea și reclamă libertatea față de cuvânt, față de sintagmă, de strofă, de poem, reclamă pasul repe de făcut pe treapta următoare. Compensativ, el se îndreaptă spre domeniile în care voința, fantezia, uneori ironia și talentul lui pot deveni principii de organizare, lege. Poetul face parte dintre ființele privilegiate, căci limbajul îi se supune docil. Ceea ce la Nichita Stănescu reprezintă temă de meditație poetică, la Gheorghe Dobre se regăsește ca mentalitate difuză, pe diferețe trepte de conștientizare. Poezia în întregul ei reprezintă contopirea maximei inteligențe, a maximei materialității cu maxima vitalitate, cu dorința abstractă. O poezie care ar prezenta numai aspecte frumoase, printr-un exces de idealizare, ni s-ar părea ori lipsită de forță ori pur și simplu anostă. O lume paradisiacă, siropoasă, neaplicată prin perfecțiunea mediocrității sale, prin lipsa de nervozitate, de ceea ce e dincolo de aspectul angelic al lucrurilor. Nu există mai fericit antidot la asemenea poezie decât lectura acestor „Exerciții de libertate” cu furnicarul lor neastâmpărat, în care demonul abuzurilor varșă o picătură de păcat. Va trebui să reținem, Gheorghe Dobre este un poet bun. Enervant de bun.

Material apărut în suplimentul cultural-literar „Criterii Literare” al ziarului „Viitorul Argeșului”, iunie 2007.

Sculptorul Gabriel Manole este de loc din Onești. După absolvirea „Artelor Plastice”, a fost repartizat profesor la Slobozia. Se află în Slobozia și, de vreo șapte ani, în preajma acesteia, la Perieți, de mai bine de trei decenii, de venind, prin sentimentele ce le poartă acestor locuri, prin atașamentul față de oamenii de aici, ialomițean. A înființat tabăra de sculptură pentru copii de la Năeni, nu departe de celebra Măgura, tabără ce, din păcate, nu mai funcționează. Din cauza salariului de mizerie din învățământ, a părăsit, nu fără regret, catedra, supunându-se pietrei. L-am găsit zilele trecute în atelierul din ograda sa de la Perieți, provocându-l la depănarea unor amintiri...

Parcă te văd, declanșez direct provocarea, pe Dealul Tigorii, la Năeni, printre lucrări dăluite în piatră de către copiii cărora le ești mentor și pentru care, nu departe de Măgura, înfiinșasei o tabără de sculptură. Îți mai aduci aminte de prima ta zi pe Dealul Tigorii? Ce frumoase zile! Nu ți-e dor de copiii aceia? Iată, mă năpădesc înnebările... Ce idee minunată să aduni niște copii în acel spațiu mirific pentru a modela piatra nu departe de celebra tabără în memoria de sculptură de la Măgura! Și ce păcat că tabăra copiilor, ca și cea altă, avârstnicilor, a fost abandonată... Știu că ideea a zăgărit într-un fel pe cei de la partid, că au fost discuții asupra paternității. A cui e tabăra, a ialomițenilor, pentru că marea majoritate a elevilor care urcau în fiecare vacanță de vară Dealul Tigorii era din Ialomița, sau a buzoienilor, pentru că Dealul se afla pe teritoriul județului Buzău? Păcat că nu s-a menținut tabăra, mai ales că, după '89, libertatea de exprimare, inclusiv cea artistică, s-ar fi putut bucura de un alt tratament. Mai marii învățămîntului au cred și dumnezeilor o oarece vină...

- E păcat, într-adevăr, că Năeniul a rămas doar o amintire... Nu cred însă că învățămîntul este vinovat. Într-adevăr, Inspectoratul nostru școlar nu și-a asumat paternitatea acestei tabere, dar nu pentru că ar fi fost dominat de un oarecare spirit închisat, ci pentru că, așa era atunci, cei de acolo nu puteau lua o decizie fără aprobarea partidului. Și cum la nivelul celor două județene de partid, Ialomița și Buzău, la nivelul secretarilor cu propagaandă, de fapt, se declanșase o dispută nu atât asupra paternității, cât a existenței acelei tabere, „tabăra de acolo cu cei de aici”, era greu de crezut că s-ar fi putut ivi cineva de la Inspectoratul școlar, care să aibă un cuvânt anume. În mod normal, Ministerul Culturii ar fi putut interveni, ca noi să putem să ducem mai departe ceea ce începuserăm...

Mai ales că nu era vorba de nici un angajament financiar, nici din partea învățămîntului, nici din partea Culturii. După câte știi, în toată perioada cât a funcționat tabăra, 13-14 ani, părinții au avut contribuția lor, cazarea era asigurată prin grija autorităților locale de la Năeni, a comunității se poate spune, copiii – știu că nu îți place ceea ce urmează să spun, dar este un adevăr – bucurându-se și de grija soților Manole, de sprijinul lor afectiv și material chiar, am fost acolo, așa că... S-au adunat multe lucrări acolo. Și au rămas acolo, într-o cifră încremenită...

- Da, a urmas acolo. Nu am mai putut continua, pentru că a doua tentativă de desfășurare a taberei nu a mai eșuat. De data aceasta era vorba de alte dispute, mult mai dure. Dispute economice. Eu reușisem, imediat după 2000, să conștionez cariera pe 99 de ani, ceea ce nu a convenit. Pierzând cariera – nu este cazul să intru în detalii – nu

Acasă, la sculptorul Gabriel Manole

mai puteam continua lucrul cuelevii. Și, din cauza retribuției mici, nici la catedră nu am mai rămas, pierzând legătura cu elevii mei, făcând chiar imposibil reluatul drumului Tigorii

Crezi că ar fi imposibilă și reluarea taberei?

- Nu, nu cred. Mai ales că primarul de acum al Năeniului, dl. Becheru, care a mai ocupat un astfel de scaun și pe vremea când tabăra lăstărise și înflorise, a fost și rămâne un susținător al ideii noastre. De fapt, mulți dintre membrii comunității, care i-au văzut pe copii lucrând pe Dealul Tigorii, regretă că acolo s-a așternut liniștea. O liniște apăsătoare... Spațiul acela, care nu ocupă prea mult teren, are deja o identitate. Ea poate fi parafată ca proprietate. Proprietate spirituală. Nu a la Ialomița, nu a Buzăului, ci a României. Numai e vorba de luptă de orgoliu sau de ieșirea în față a unor activiști de partid, precum disputa dintre tovarășa Chioveanu, secretarul cu propaganda de la Buzău, și tovarășa Cszervinschi, omologul ei din Ialomița, care, la o plenară centrală, erau să se ia de păr, ci de revitalizarea unei idei. Atunci, oamenii din sat ne-au încurajat spunându-ne că vor fi alături de noi și nimeni nu ne va alunga de acolo. Răzvan Ciucă știe foarte bine ceea ce s-a întâmplat. Dacă nu ar fi intervenit Nicu Ceaușescu să o potolească pe foata lui activistă utece, tabăra s-ar fi închis de atunci...

N-ai mai urcat pe Dealul Tigorii...

- Nu, n-am mai urcat pe Dealul Tigorii. În schimb, au urcat copiii. Copii care au sculptat acolo. Au urcat cu nevestele lor... Din păcate, a fost o perioadă neprielnică după '89. Eu aveam cariera și nu era o problemă cu piatra. În plus, prin amenajările făcute de mine și soție, copiii aveau cazarea sigură, masa. Puteam, așadar, continua. Era totuși mai greu. Pentru că, plecat din învățământ fiind, nu mai puteam să fac selecția cuvenită, să formez grupa de sculptori... Când eram la catedră, îi pregăteam din timpul anului școlar pentru Năeni. Nemaifiind prezent la clasă, automat s-a rupt legătura dintre mine și elevii. Dar s-a întâmplat și ceva ciudat. Brusca dispărut și entuziasmul părinților și dorința copiilor de a mai urca pe Dealul Tigorii. A intervenit alte preocupări, alte motivații, alte descinderi, alte încântări... Dacă ar fi fost un program stabilit de școală sau de o instituție culturală... Putea merge însă altcineva la Năeni. Eu nu aveam nimic împotriva, Doamne ferește! Oricine interesat să revigoreze ideea se poate duce acolo...

Acum, iată-ne la Perieți. În casa ta, în curtea ta. Curte-ate-lier...

- Casa am cumpărat-o când trăia soțul meu, Dumnezeu să-l ierte. Aveam nevoie de un atelier. Nu am căutat neapărat Perieții, prețera mși Stejarul și orice altă localitate apropiată Sloboziei. Aveam nevoie de un atelier. Puteam să-l dobândesc și la Slobozia, dar... Undeva, la Pepinieră, exista un atelier al unui olar. Lucra bine, lucra frumos olarul. După plecarea sa, fostul primar, dl. Pinter, mi-a promis mie spațiul. Cum spațiul devenise liber, fostul primar, dl. Pinter, mi l-a promis mie. Dar s-a întâmplat nenorocirea ca dl. Pinter să nu mai fie printre cei vii și spațiul

a căpătat altă destinație. Pe vremea aceea, fiind la modă căni vagabonzi, a avut șanse veteranul, nu sculptorul...

Ce Manole, ce artă, maidane zii!

- No comment. Negăsind atelier la Slobozia, am început să căut în jur. Și cum soțul meu era bolnav și nu mai putea rămâne singur, am grăbit lucrurile, ajungând aici, la Perieți. Sunt mulțumit, stau liniștit, mă bucur când îmi vine câte un prieten, lucrez...

Chiar dacă nu ești ialomițean, ești legat de aceste locuri și, cu deosebire, de Slobozia. Ca sculptor, ai lăsat aici niște semne. Mă gândesc la statuia lui Eminescu, anunțată undeva la margine de oraș, nu te nemulțumește acest „tratament”?

- Amplasarea lucrării mele nu ținea de decizia mea. Sigur, amplasarea nu se face oricum și oriunde. Nu înămplător există un serviciu de urbanism. Slobozia nu are un arhitect șef, dar are un serviciu de urbanism. Consultarea arhitectului este obligatorie, pentru că arhitectul are alt ochi. Este, așadar, o regulă a amplasării. După cum există și regula păstrării lucrărilor de artă în locul în care ele au fost amplasate. Nu le mutăm din doi în doi ani, precum a fost mutat „Rod bogat”. Și nici nu le ascundem, precum a fost ascuns „Eminescu”, bustul din parcul dinspre ieșirea municipiului. Pe „Eminescu”, lucrare a ceea ce mică, l-am reștat urat eu. Când am plecat, l-am lăsat în Școala de Artă”. Între timp, trecuse pe la Clubul tineretului... Acum, se pare că e la Seminarul teologic...

Ce s-a întâmplat cu „Matei Basarab”, văd lucrarea tot aici, în curte, de ce statuia nu este amplasată în Slobozia?

- Iar întrebare cu amplasarea? Lucrarea este terminată, dar neamplasată pentru că încă nu i s-a fixat locul. A venit dl. primar Ionașcu împreună cu arhitectul Vede, s-au enunțat niște puncte de amplasare și atât. Lucrarea este încă, așa cum ați văzut, la mine în ogradă. Ea e comandată și plătită încă de pe vremea răposatului Pinter... Am lucrat trei ani, are unsprezece piese, nu-i o lucrare simplă. Are toate aprobările, pentru că o lucrare de for public nu se realizează de cine vrea și cum vrea și nici cât ai bate din palme. Știi și câtă rapiditate s-a achiziționat lucrarea din Perle aș cum s-a făcut amplasarea, plus scăparea din ax la montare... Nu cred că s-a consultat arhitectul, pentru că și arhitectul e un artist. Colaborarea cu arhitectul este esențială ca să-ți pui în valoare o anumită lucrare. Se pare că marele artist de la Ograda a avut ghinion... Casa Perlea este plină de „balerine” (ma chete pentru statuia din fața Centrului Cultural n.r.), dar ceea ce e mai trist este faptul că acolo există o sculptură ce ar putea fi reprezentativă pentru di zjurnal Perlea. Lucrarea am încercat să o definitivez împreună cu George Zărnescu, spre a fi scoasă din spate, unde fusese aruncată, pentru că, în opinia foștilor activiști de partid, asta merita „un trădător de țară”, și adusă în față, acolo unde, de fapt, îi este locul. Nu am cerut de cât ca lucrarea să ajungă aici în curte la mine, în atelier, pentru a o face aptă să fie plantată, la vedere, în fața Casei Memoriale „Ionel Perlea”...

Privesc ograda. Privesc, de fapt, atelierul sculptorului Manole. Statuia lui Matei Basarab este acolo. Ea poartă cu sine valențele unui mare artist. Artist în deplină forță, de care se pare că nu prea știm să profităm, în sensul valorificării disponibilităților sale...

A consemnat Ion ALECU

MĂNĂSTIREA CRĂSANI

Așezată pe câmpia înaltă („coasta”) din dreapta râului Ialomița, la 2 km sud de Mănăstirea Balaciu și la 1 km sud de satul Crăsani, de la care își are numele, mănăstirea este una dintre cele mai noi din Bărăgan. Inițial cunoscut ca Așezământul Studențesc „Sfântul Apostol Andrei”, așezământul a fost întemeiat ca schit, la inițiativa protosinghelului Pamvo, fost egumen al Schitului *Daniil Sibastrul* de la Putna¹. P.C.Protosinghel a fost și cel dintâi care a făcut donații pentru constituirea schitului, donații la care s-au adăugat cele făcute de credincioasa Ileana Ungureanu². Terenul așezământului, aflat lângă incinta fostului C.A.P. Crăsani, a fost dăruit de credincioasa

În anii următori, s-au ridicat două case de lemn, una adăpostind chiliiile viețuitoarelor, iar alta locuința duhovnicului, la 3 decembrie 2006 punându-se piatra de temelie a bisericii mari, cu hramul *Sfântul Apostol Andrei și Cuvioasa Paraschiva*³. Tot în anul 2006 s-a ridicat o altă clădire din zid, modernă, cu geamuri termopan și vopsită galben la exterior, pentru chilii. Lângă aceasta s-a construit și o anexă, adăpostind bucătăria și magazii.

De la înființarea sa și până astăzi, mănăstirea a fost vizitată în mai multe rânduri de chiriarhul locurilor, P.S.Dr.Damaschin Coravu, Episcopul Sloboziei și Călărașilor, care a poposit în Mănăstirea Crăsani la 30 noiembrie 2000⁴, la 9 martie 2003⁷, la 18 aprilie 2003⁸, la 13 mai 2003⁹, la 25 iunie 2003¹⁰, la 28 mai 2004¹¹, la 4 decembrie 2005¹² și la 3 decembrie 2006¹³.

Așezământul de la Crăsani a fost timp de trei ani metoh al Mănăstirii Balaciu, din anul 2003 devenind obște de sine stătătoare. Mănăstire de sine stătătoare din anul 2003, așezământul de la Crăsani cuprinde biserica și clădirile amintite.

Biserica a fost ridicată din bârne de lemn și are un plan trilobat, cu absidele naosului și altarului de formă poligonală. Către sud, încăperea pronaosului este prelungită, după modelul bisericilor moldovenești, acolo fiind și intrarea în lăcaș. În anul 2005, biserica a fost tencuită, devenind un lăcaș din zid. O singură turlă, poligonală ca plan și cu o bază pătrată, încununază naosul, iar acoperișul bisericii este realizat din tablă. Casele așezământului, dispuse la vest de biserică, sunt realizate din lemn și au câte un etaj, adăpostind chiliiile viețuitoarelor, trapeza, bucătăria și locuința preotului duhovnic al comunității. Una dintre ele a fost ulterior tencuită, pereții săi fiind făcuți din zid. Din anul 2006 apărând divergențe în legătură cu statutul construcțiilor, care aparțin încă juridic Așezământului Studențesc, comunitatea monahală s-a separat, decidând a ridica o altă biserică¹⁴.

Duhovnicia mănăstirii a fost, pe rând, Viorel-Partenie Dorobanțu, Andrei Boroda și Casian Țăran¹⁵, ultimii doi veniți din comunitatea de la Balaciu. Sta rețele așezământului au fost:

Biserica de lemn Sfântul Apostol Andrei Crăsani

Interior din biserica mănăstirii

Aurica Lazăr, astăzi monahie în cadrul comunității de acolo. După stingerea din viață a vrednicului protosinghel Pamvo, strădaniile privind constituirea așezământului au fost continuate de P.C.Ieromonah Adrian Făgețeanu, fost viețuitor³ la Mănăstirile Antim și Lainici, cu rol și în reînnoirea Mănăstirii Balaciu, în anul 1991. Până la sfârșitul anului 2000, s-a ridicat acolo biserica de lemn, sfințită la 30 noiembrie de către P.S.Dr.Damaschin Coravu, Episcopul Sloboziei și Călărașilor⁴.

Așezământul Sfântul Apostol Andrei Crăsani, astăzi

P.Cuv.Ierusalima Nuță (de la întemeiere până la începutul anului 2003) și P.Cuv.Arsenia Cozma (din 2003 până în prezent). Comunitatea de la Crăsani era constituită, la sfârșitul anului 2006, din monahia Arsenia Cozma-stareță, monahia Anastasia Lazăr, monahia Paraschiva Predescu, ieromonahul Casian Țăran-duhovnic, Niculina Dobrengrjiitoare și Ion Măcelanu-paznic¹⁶.

Prof. Drd. ȘTEFAN GRIGORESCU

NOTE

1. Vasile Dumitrache-Florești, *Mitropolia Munteniei și Dobrogei. Eparhii, mănăstiri și schituri*. Editura Saeculum I.O., București, 2002, p.318-319.

2. Informații oferite autorului, la 12 aprilie 2007, la Mănăstirea Crăsani.

3. Născut la 16 nov.1912 în satul Deleni-Cernăuți, cu numele de mirean Alexandru. Licențiat în drept și teologie, a fost avocat, apoi a intrat ca monah la Mănăstirea Antim. A fost condamnat de regimul comunist pentru pretinse „crime de război” și pentru „crime de activitate intensă contra clasei muncitoare”. Întemnițat în anii 1950-1956, a fost rearestat în 1958, fiind condamnat în lotul „Rugul aprins”, împreună cu mari duhovnici, precum Sandu Tudor, Benedict Ghiuș, Sofian Boghiu ș.a. Eliberat în anul 1964.

4. *Almanah bisericesc 2001. Episcopia Sloboziei și Călărașilor*. Slobozia, 2001, p.265.

5. *Almanah bisericesc 2007. Episcopia Sloboziei și Călărașilor*. Slobozia, 2007, p.228.

6. *Almanah bisericesc 2001*, p.265.

7. *Almanah bisericesc 2004. Episcopia Sloboziei și Călărașilor*. Slobozia, 2004, p.194.

8. *Ibidem*, p.196.

9. *Ibidem*, p.198.

10. *Ibidem*, p.199.

11. *Almanah bisericesc 2005. Episcopia Sloboziei și Călărașilor*. Slobozia, 2005, p.181.

12. *Almanah bisericesc 2006. Episcopia Sloboziei și Călărașilor*. Slobozia, 2006, p.221.

13. *Almanah bisericesc 2007*, p.228.

14. Informații, P.C.Arsenia Cozma.

15. *Almanah bisericesc 2004*, p.175 și 177, respectiv *Almanah bisericesc 2005*, p.171.

16. *Almanah bisericesc 2007*, p.235. Vezi și Arh.Episcopiei Sloboziei și Călărașilor, *Dosar Situație personal Mănăstiri și schituri 2006*, fișa ne-numerată.

Petru Botezatu
Cahul - Republica Moldova

Eu către mine...

Întinde mâna către nori,
Cuprinde-i, dacă poți, sărută-i,
Agață-te de ei și zbori
Din viața ta care durută-i.

Desfă-ți aripile! Le ai?
De nu le ai, le fă din slove.
Din Cer privește micul plai
Al mioriticeii Moldove.

Și poartă tu prin zare norul
Și mână-l peste tot întinsul!
Te-nvață a fi Învingătorul!
Te-nvață a nu mai fi Învinșul!

Întinde mâna către nori,
Cuprinde-i, dacă poți, sărută-i...

Ca pe-o Ană în zid...

Într-o seară te-am prins
Într-un colț de poem.

Ochii tăi s-au aprins
A blestem.

Muza mea te-a găsit,
Te-a adus. Mi te-a dat.
Te-am cântat. Te-am iubit.
Te-am trădat.

S-a făcut univers
Gândul meu turbulent.
Ți-am zidit, într-un vers,
Monument.

A zburat peste Cer
Ca-ntr-un vis, ca-ntr-un joc,
Amintire de fier
Și de foc.

Ca-ntr-un basm, ca-ntr-un mit
Minunat, fermecat,
Te-am închis. Te-am zidit.
Te-am legat.

Ca pe-o Ană în zid,
Te-am jertfit. Te-am ucis,
Precum zorii ucid
Câte-un vis.

Într-un colț de poem,
Într-o seară te-am prins.
Ochii tăi a blestem
S-au aprins.

De unde vii?

De unde vii? Din care Cer cobori
Parfumul tău senin de orhidee?
Neîncăpând între Pământ și nori
Într-un cuvânt cum să încapi, femeie?!

Și unde-ai fost? Ce clipe milenare
M-au tot pândit să-mi fure pacea, somnul.
Ce dulci îmi sunt plăcerile amare
Pe care știu că nu le iartă Domnul.

Și unde mergi? Ce vreme rece, tristă
Se lasă peste sumbre așteptări.
Iar viața, ca o spurcată artistă
Își joacă teatrul ei, cu înscenări.

Să te aștept? Prea lungă-i așteptarea,
Prea greu e dorul și prea nu se poate...
Prea crudă este, Doamne, neuitarea,
Prea reci, prea aspre, prea...sunt toate, toate.

Să mor sau nu? O vino, scum pă moarte
Și dorul meu cel greu, și neuitarea
Spinarea ta cea gârbovă să poarte,
Spinarea ta cea gârbovă, spinarea.

Primăvara Iubirii

A nins cu flori de zarzăr peste sat
Ca la-nceputul cel din tîi al omenirii...
De-atîția ani întregi am așteptat
Această Primăvară a Iubirii.

A lăcrimat cu stropi de rouă zarea
Și curcubeul n-e-a zâmbit din ceruri...
Iubito, n-e dezleagă așteptarea
Atâtea taine, atâtea adevăruri.

Și s-a cuprins de farmec, dintr-odată,
Pămîntu-n-treg, cel fără de-nceput...
De parcă retrăia natura toată
Fiorul cald al primului sărut...

A nins cu flori de zarzăr peste sat
Și cu dorință peste Legea Firii...
De ani de zile-ntregi am așteptat
Această Primăvară a Iubirii.

Piramida Iubirii

Aduți încet granitul, bloc cu bloc,
Parcă urmînd o tăinuită lege,
Cu dibăcie îl așezi la loc
Și-l ungi cu miez de ou să se închege.

Îl șlefuești și-l faci ogîndă vie
Și verde ca necoapta aguridă.
Astfel zidești și lași spre Veșnicie
O nouă a Iubirii Piramidă.

O legi solid de timpul care trece,
O legi cu ața dragostei eterne
Și intri-n ea și vezi un chip prearece
De faraon de piatră ce se cernere.

Aduți încet granitul, bloc cu bloc...

Lacrimă adâncă

Lacrimă adâncă –
Floare de grădină –
Timpul îți mănîncă
Stropul de lumină ...
Seceta din inimi
Îți topește sarea
Și se lasă, grele,
Vremea și uitarea.

Lacrimă adâncă –
Stea de izbăvire,
Rază de credință
Și de pătimire,
Rouă de pe suflet,
Îngere de pază...
Lacrimă adâncă,
Viața mi-o veghează!

Lacrimă adâncă –
Dra goste uitată,
Mamă-n veci pierdută
Și înmormîntată...
Lacrimă adâncă,
Mare de suspine,
Drumul care duce
Dinspre rău spre bine...

Sfatul tatei...

Mi-a zis tata, înainte
De-a pleca în lumea mare:
- Fiule, trei lucruri sfînte
Fiecare om le are.

Tu ascultă-mă cuminte,
Cu ochi mari și mintea trează,
Fiindcă Soarele asfînte
Câteodată și-n amiază

Și atunci răsar Luna
Peste flori neîflorite.
E așa dintotdeauna...
Viața are legi cumplite...

Dar, cât Soarele-n chindie
Zăbovește și m-așteaptă,
Tu ascultă, măi Ilie,
Vorba vărstei, înțeleaptă.

Îți spun eam: trei lucruri sfînte
Le ia omul de la soartă
Și în fapte, și-n cuvinte
Măreția lor o poartă.

De te-or însuși prin lume
Binele sau suferința,
Să-ți cinstești, ca pe-al tău nume,
Limba, Țara și Credința.

Eu niciodată n-oi uita a scrie

Eu niciodată n-oi uita a scrie
Cum n-o să uit vreodată să iu besc
În toate e o mare poezie
Și eu pe toată vreau să o trăiesc.

În iarba ce acoperă pământul,
În vîntul primăverii ce adie,
Eu în acestea pot găsi cuvîntul
Din care se va naște-o poezie.

Gutuul

Creștea în fața casei noastre,
Lângă fereastră, chiar în prag,
Cu vârful-n zările albastre...
Bătrîn gutui... Și-atît de drag!

Și vara-n vreme secetoasă,
Noi n-e-adunam sub umbra lui,
Zicînd povești sau stînd la masă...
Frumos gutui... Înalt gutui...

Iar iarna, cînd, din zări albastre,
Venea o mătul viscolit,
Noi, lângă geamul casei noastre,
Cîntam refrenul îndrăgit:

„Galbenă gutuie
Dulce-amăruie,
Lampă la fereastră
Toată iarna noastră”

Dar de Crăciun! Cînd, colindînd,
Veneau copii pe cărăruie
Le dădea mama-așa, pe rînd,
Câte-un colac și o gutuie.

Iar azi, cînd vremile haine
De-acasă-n lume m-au gonit
Eu mai îngân, ca pentru mine,
Refrenul nostru îndrăgit:

„Galbenă gutuie
Dulce-amăruie,
Lampă la fereastră
Toată iarna noastră”

Chiar să mă-ntorc: gutuul n-u e
Cu mii de sori lipiți de ram,
Și nici o galbenă gutuie
Nu mă așteaptă lângă geam.

Iar de Crăciun, cînd toți așteaptă
Copii zglobii pe cărăruie
În traista lor gutuia coapță,
Spuneți-mi, cine să o puie?

Și voi privi atunci la poartă,
Poate-abătut, poate m_ăhnit,
Dar îngînînd, cu-o voce moartă,
Refrenul nostru îndrăgit:

„Galbenă gutuie
Dulce-amăruie,
Lampă la fereastră
Toată iarna noastră”

Drumuri prin Vaterland, țara minunilor (I)

Când am aflat că în câteva zile va trebui să plec în Germania, cum îi spun, în general, europenii, sau Deutschland, cum o numesc propriii ei locuitori, am tras o sperietură zdravănă, eu, un român, condamnat la seceta Bărăganului ialomițean, ce să caut în una dintre țările strămoșilor mei, unde mi-am pierdut rădăcinile, atât cele de rudenie, cât, mai grav, lingvistice... Latinii, recunoscători în istorie prin talentul lor juridic și diplomatic, au numit „germani” numeroasele triburi de la nordul Munților Alpi, adică „frați”, cuvânt pe care cetățenii țării nu-l folosesc, pe ei înșiși numindu-se „deutsch”, ba încă au o expresie „auf gut deutsch”, adică „pe șleau”. În traducere, „Deutschland” are echivalența cu „Țara germanilor”. Un cuvânt cu mare încărcătură emoțională, pe care, de la mic la bătrân, de la muncitor la academician, îl rostesc cu sfiiciune și mândrie, cu venerație și încrâncenare, cu religiozitate cutre murată, este „Vaterland” (patrie), o vocabulă compusă, o metaforă intraductibilă, alcătuită din Vater (tată) și „Land” (țară, stat, pământ). Unind „tată” și „țară”, sensurile se topesc, devin metafizice, semnificând din finit mai mult decât un fel de „tărâmul tatei”, „țara părinților”, „meleagurile moșilor și strămoșilor”... În antichitate, cu milenii înaintea erei creștine, sutele de triburi germanice, războinice, ocupau întreg apusul și nordul Europei, venind de undeva, din Asia, o rasă de femei robuste și de bărbați viguroși, toți laolaltă cu plete blonde și ochi albaștri. Au rămas la fel până astăzi, când țări precum Austria, Elveția, Danemarca, Suedia, Norvegia și, în primul rând, Die Bundesrepublik Deutschland (Republica Federală Germania, prescurtat BRD), continuă să ființeze pe vechile teritorii, dar frânturi din aceleași rădăcini etnice se află în Belgia, Olanda, Polonia, Cehia, România (sașii din Transilvania, șvabii din Banat, austriecii din Bucovina), Ucraina, Croația. Francezii, prin franci și burgunzi, englezii, prin saxoni, sunt, parțial, germanici, la fel americanii, canadienii, australienii.

Ce știam eu despre această uniune de triburi, care niciodată nu s-au unit într-un singur stat, care a organizat țări, a creat științe, a construit orașe și a răvășit secolul XX cu două războaie mondiale? O bună parte din istoria ultimelor două milenii se datorează saxonilor, teutonilor, bavarezilor, prusacilor. Pe umerii lor, pentru a repeta o vorbă a vrednicului Delavrancea, s-a așezat pământul și s-a ridicat civilizația tuturor germanilor, economia, arta militară, tehnologia, muzica, literatura.

Dacă aș scrie aici numele unor germani din

ultimele 500 de ani, Martin Luther, Johann Sebastian Bach, Immanuel Kant, Wilhelm Friedrich Hegel, Johann Wolfgang Goethe, Wolfgang Amadeus Mozart, Ludwig van Beethoven, Otto von Bismarck, Anton Bruckner, Albert Einstein, Thomas Mann, de fapt aș sintetiza câteva dintre paginile cele mai ilustre ale istoriei și artei universale. Îmi veți reproșa, Einstein și Thomas Mann nu sunt germani, ci evrei, sau, cel puțin, evrei germani. Să fim serioși! Amândoi și toți asemenea lor sunt creați de cultura, ordinea, disciplina, școlile, bibliotecile, universitățile și academiile germane. Născuți ori unde în altă parte a planetei, la Ploiești sau Singapore, ar fi devenit orice altceva, dar nu ceea ce sunt recunoscuți.

În ziua de 4 iunie 2007, la răsăritul soarelui, nea Marin Decu, la volan și frâne, în mașina Centrului Cultural „Ionel Perlea”, mă aștepta în fața blocului din strada Nisipuri. Că veni vorba, uite un alt român născut în satul Ograda, însă educat în școlile germane, Ionel, nepotul unui mic proprietar de moșie, Pârlea. Tata, student la München, Bavaria, a cunoscut o nemțoaică, pe care a adus-o acasă, ca orice băiat proaspăt însurat. Evenimentele au decurs normal, copilul a învățat românește în sat, la joacă și în primii ani de școală, dar a fost repede trimis în Germania, unde, sub ochii vigilenți ai mamei, până la 20 de ani, a deprins, cu profesori exigenți și scortoși, cum numai nemții știu să fie, tot ce trebuia să deprindă un muzician capabil să dirijeze, fără partitură, simfonii de Beethoven și opere de Richard Wagner.

Ajuns la București, înainte de a începe furnicarul să mișune, am intrat în sălile de așteptare ale Aeroportului „Henry Coandă”, un strălucit savant, spunem noi, românii, dar necunoscut pe alte meridiane, unde se dă ora exactă în știință și tehnică. După verificarea pașaportului, primirea biletului și predarea bagajului, rămas numai cu geanta, unde ascundeam un manual și un dicționar, nimic altceva, m-am pomenit, stând la coadă ca pe vremuri, la cartofi, controlat prin buzunare, ca un infractor. Pus să mă descalț și să-mi lepăd cureaua, cu pantalonii într-o mână, să nu cadă, dar, mai ales, scrutat vigilent de ochii neîncredători ai vameșilor de graniță dezamăgiți că nuposed altceva decât două cărți, m-au lăsat să fac primul pas spre Uniunea Europeană. Simțeam că las în urmă nostalgia bravilor funcționari în cămăși de culoarea cerului senin, atât de abili și domoci să te caute până în plămâni, dacă n-ai încălcat legea, inhalând vreo gură din aenul mioritic... Spre deziluzia lor și mirarea mea am fost lăsat, după salutări reciproce, să-

mi continui drumul, prin uși de sticlă și holuri întortocheate, spre un salon al pașilor pierduți, cu ferestre uriașe. Afară, avioanele se pregăteau de decolare, unul câte

Șerban Codrin

unul, spre Tunisia, Turcia, Sicilia, sau, din contra, se apropiau, după ce coborâseră din cer, sperînd niște ciori ori porumbei. După vreo oară de plimbări din ce în ce mai agasante prin fața aceluiași vitrine do ldora de cergi, fluier și compact discuri imprimare cu dinții lui Gheorghe Zamfir mușcând hai ducește dintr-un nai, m-am mai strecurat o dată prin filtrul cercetării, cu ochii încunțați, a pașaportului. Cu biletul rupt pentru ruta București-Viena, m-a luat valul celorlalți călători, de bună seamă excelenți cunoscători ai locurilor și obiceiurilor, pentru că se comportau fără nici o rețineră. Aeronava flotei Austrian Airlines m-a întâmpinat prin/cu zâmbetul profesional al stewardeselor în uniformă, obligatoriu blonde, frumușele și, binăzbur, nemțoaice, adică urmașele în văzduh ale imperiului cândva austriac de pe pământ.

Pânțele, să-i spun așa, avionului, cu șiruri de canapele, probabil vreo sută de locuri, era parfumat, mirosea intensă floride câmp, isprava unui spray cu mult succes comercial. Pentru ca atmosfera să fie cât mai îmbietoare, ca ademenirea dulce a unei hârtii de prins muște, nu lipsea, în surdină, un vals de Johann Strauss, fiul, dar ce mai contează când îi seamănă tatălui până la copie și nume. Preocupat să scap de poluarea firmei „Liliacul”, n-am observat că avionul își vedea de ale sale, alerga pe pista de decolare și începea, cu ușoare zguduituri, să urce spre nouri. Pe un ecran de televizor a apărut o săgeată, prin urmare mi se arăta drumul prin aer spre capitala valsului nemuritor, dovadă că, imperturbabil, Johann Strauss își vedea, la fel, de ale sale, la desfășur.

Cineva mă legase de scaun, probabil vreo frumusețe a companiei aeriene. Pluteam deasupra norilor, cu geografia patriei undeva jos, la mare adâncime, un fel de pete fără culoare, negre și cenușii, ca pe o pânză mânjită și expusă de un pictor prost. În stânga mea, calmă, mă privea o omnișoară. Pentru a scăpa de gânduri, mai cu seamă acolo, de nouri mai presus, am intrat în vorbă. Călătorea spre Bombay, India, pentru studii în știința sau arta inefabilă a plantelor medicinale. Farmacistă cu studii academice, se pregătea, cu ajutorul unui zbor îndelung, să se apropie de ezoterismul oriental, ceea ce era minunat. Pentru că o chema Crina, n-am întrebat-o de ce floarea omonimă emană un parfum somnambul, pe când valsul vienez era numai superficial somnoros.

(continuare în numărul viitor)

FIGURI URZICENENE

în viziunea lui Nicolae Petrache

Gheorghe Petrache

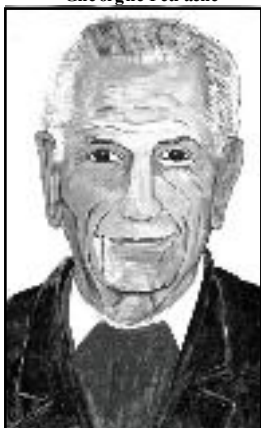
Ion Barbu

Constantin Georgescu

Nicolae Petrache

Constantin Matei

Nicolae Diculescu

Nicu Basac

Grigore Spermezan

Doru Cristache

Gică Limona

Ion Văduva

ADMINISTRAȚIA

Tiparul executat la **SC „Tigris Com” SRL**
Slobozia – Ialomița; Cod. 84 00, str. I. Anache, Lot 2
Tel: 0243 234480; 0744 356 593, E-MAIL: tigris@tigris.kfnet.ro

Revista poate fi procurată din rețeaua CARTEXIM, de la sediul
redacției și de la Biblioteca Municipală Urziceni

Parteneri: Muzeul Județean Ialomița, Biblioteca Județeană Ialomița „Ștefan Bănulescu”,
Muzeul Național al Agriculturii, Centrul Cultural UNESCO „Ionel Perlea”,
Centrul Creației Populare Ialomița, Consiliul Județean Ialomița

Revista poate fi citită pe internet la adresa: www.ziarulialomita.ro/helis/index.htm
Comunitatea Helis, forum de discuții: isorie.myforum.ro

Sponsori: CONMET Slobozia, TRANSMIM Slobozia, STRUCTURAL CONS Slobozia, CONTE
Slobozia, SONTEC Slobozia

REDAȚIA

REDACTOR ȘEF - Gheorghe DOBRE

CRITICĂ - Anghel PAPACIOC

PROZĂ - Titu DAMIAN

POEZIE, TEATRU - Șerban CODRIN

ESEU, TRADUCERI - Oliviu VLĂDULESCU

FILozOFIE - Nicolae STAN, Alexandru BULANDRA

ISTORIE, ARHEOLOGIE - Florin VLAD

ARTĂ - Ana-Amelia DINCĂ

MUZICĂ - Nicolae ROTARU

ETNOGRAFIE, TRADIȚII POPULARE - Răzvan

CIUCĂ, Cristi OBREJAN

EVENTIMENT CULTURAL - Nicolae TACHE,

Doina ROȘCA

INTERVIU, REPORTAJ - IonALECU

PARTENERIATELE MUZEULUI NAȚIONAL LA AGRICULTURII

Tâlcuire

Despre satul românesc s-a scris mult și întotdeauna asociat cu un cuvânt: „**Veșnicie**”.

Se păstrau rânduielile cu grijă, lumea se ferea de sminteală. Țăranii mergeau la biserică, dădeau liturghii pentru sănătatea celor vii și pentru pomenirea morților din familie, neam și apropiați. Se rugau și pentru vrăjmași și socoteau că atunci când nu vor mai fi cărări între vecini se va sfârși lumea.

Se fotografiau mândri, în straie de sărbătoare, în ogradă și în hotarul satului, și la „cabinetul” din oraș.

Se lăsau fotografiat la arat și la nuntă, în scrân ciobșilab biserică, la seceriș și la teierat lângă mașini englezești și nemțești. Pe râuri de munte, ca pe o apă vioară, pluteau, pluteau bușteni din codrii mari de brazi...

Au rămas peste vremuri câteva măturii de „chîp” (câte de la Iosif Berman?)

Apoi, a urmat **potop după potop**: războiul, comunismul cu colectivizare, deportări, canal; „epoca de aur”, potopul 2005, potopul 2006... Rânduielile din satul românesc s-au tot destrămat și...

*

Întrebări și (ncă) negăsire de răspunsuri după 1 ianuarie 2007

Cum vor tăia țăranii porcul?

Cum și până unde vor paște oile și se va vinde brânza?

De unde cumpărăm mielul de Paște?

„Vrei calule ovăz”? Nu, vreau microcipuri.

Seacă butiile de țuică? Vodcă Smirnov sau Whisky? Valentine's Day sau Dragobete?

SATUL ROMÂNESC liniștit, înainte de potop

Notițe pentru tematică și ghidaj

Biserica – deschide și închide drumul.
„Doamne, scăpare te-ai făcut nouă în neam și în neam” (Din Psaltire)

Texte și metafore

I. Cărucul de moară (la intrare și ieșire din expoziție)

- păpușa în țiplă (țăranul, harta României cu tricolar; ține în mână un balon)

- păpușa Barbie

Țăranul-păpușă întreabă păpușa mondializată:
„Barbie, unde mergem noi, my darling?” (v. Ilie Moromete: „Nicolae, unde mergem noi, domnule?”)

II. Cap de perspectivă

1. Țăranul atenționează și povățuiește! (bătrânul Ianole, înțeleptul de la Borcea) Text de bază R.C.

2. Text: „De câte ori ne-am chinuit când ni s-a trântit ușa în nas”.

3. Buciumul (sună cu jale? sau de adunare?)

4. Căruciorul cu cărâmi zi (autentice, din pereții siluiții ai conacului de la Perieți), cruci de piatră (de la biserică surpată Beidaud/ Tulcea), bocanci (condamnat la canal); maiul de osândă a pușcăriașilor politici din Vlădeni.

III. Războiul de țesut

Pânză țesându-se singură.

Se tâlcuiește „Drum bun fără rău”

IV. Roata („te mai inventăm o dată”)

V. Laitmotiv – plute pe râuri de munte

VI. Pânza cu vioara, brăzdarul de plug, secera și mălul lui Nicodim; jos, tăvălugul

VII. 1 ianuarie 2007 – „Dincolo este sau nu este?”

VIII. Urzitorul ... și firul se sucește în pânza de păianjen (Psalmul 89/ Rugăciunea lui Moise, omul lui Dumnezeu, 10: „Anii noștri ca un păianjen s-au socotit; zilele anilor noștri întru dânsii șaptezeci de ani”) (și iar aluzie la satul care moare).

Răzvan Ciucă

Parteneriat cu Muzeul Național de Artă Contemporană București

Vernisaj, joi, 21 iunie 2007, orele 17. De la stânga la dreapta: Florin Rogneanu, directorul Muzeului de artă Craiova, Vintilă Mihăescu („domnul”), dr. Adrian-Silvan Ionescu („criticul”), Gheorghe Gogescu („Ghiță”), Traian Ștefan Boicescu de la Râmnicu Vâlcea, Răzvan Ciucă (în formă).

Un tren numit dorință

Prin mai anul acesta m-a vizitat pe neașă masă un grup de artiști plastici. Erau artiști importanți, nefandosiiți, cu cataloage de recomandare („*Tapiseria Rumana Contemporanea*”, Madrid, „*The Fifth Triennial of Romanian Textile Arts*”, Bucharest - /evident/ Romania etc.). Le-am controlat „pașapoartele” și m-am dumirit că am de-a face cu o provocare: mi se propunea o călătorie inițiată prin grădini, terase și interioare de palate baroce, o eliberare din avaria, o scriitură de lumină și galben, tușată printre pești și corali.

Instinctul și cultura m-au ajutat l-am lăsat să se pozeze printre tractoare și căruțe, i-am omenit, și amintindu-mi de un mai vechi Program, „*Pământul și arta*”, am bătut palma pentru o dorință: 21 iunie - 1 august, trenul „*Trienala de arte textile*” va opri la Muzeul Național al Agriculturii.

Inventivi, Gheorghe Gogescu și Vintilă Mihăescu au abandonat panotarea clasică etalând tapiseriile pe și alături de unelte textile de odinioară. M-am convins, încă o dată, că o unealtă de pășindu-și utilitatea devine obiect de artă. A rezultat o ediție insolită care, în mod sigur, va îmbogăți CV-ul fiecăruia dintre cei 55 de artiști participanți la eveniment.

La vernisaj, lume bună. A gapa a adunat artiștii caspeți și localnici, ceva oficialități și oameni de-a-i casei.

Îmi stăruie în memorie imaginea personalului de noapte, cu luminițe galbene, oprit pentru câteva clipe la doar câțiva pași de masa amintirilor... „Ghiță - i-am spus maestrului Gogescu - nu te-am trimis la gară pentru că doream să-ți aduc lângă pahar un tren”.

Răzvan Ciucă

ARTĂ ȘI MUZEOLOGIE LA SLOBOZIA

„Sunt puține muzeele care în ultimii ani au reușit să depășească simplul nivel de supraviețuire, să-și îmbogățească colecțiile, să-și formeze un public, să-și stabilească un program coerent de expoziții pe termen lung, să-și dovedească utilitatea socială, să fie cu alte cuvinte un loc viu, în care se întâmplă ceva. Am avut surpriza să dau peste un astfel de muzeu la Slobozia, oraș de blocuri noi, unde mai nimic nu vorbește trecătorului ocazional despre trecut și istorie.

Într-un fost magazin de mobilă funcționează un muzeu mai puțin obișnuit care se numește Muzeul Agriculturii. La prima vedere ești tentat să zici, iată încă un muzeu etnografic. Muzeul Agriculturii este și asta, dar în același timp e mult mai mult. Muzeograful de aici și-au luat foarte în serios misiunea de a institui la Slobozia ritualuri ale vieții culturale urbane, de a face din muzeu un loc unde ai merita ceva de văzut. Fiecare artefact expus în muzeu este înțeles ca parte a

unui context istoric, economic, social, cultural, religios care trebuie reactualizat în forme în care didacticismul, metaforicul, poeticul, simbolicul se amestecă ferit. O mare diversitate de procedee și tehnici muzeologice este chemată să readucă la viață obiectul. Mediul înfișal neutru, rece, aseptice, al muzeului se animă prin scenografiile ingenioase care rivalizează cu locurile originare din care obiectele au fost dislocate. Obiectul devine centrul unor cercuri concentrice de semnificații, sugerate pe cele mai diverse căi. Se apelează la tot ce poate declanșa sugestia, completa în formația, îmbogăți potențialul expresiv al obiectului. Fotografia documentară, proiecțiile de filme documentare sau diapozitive, documente de epocă sunt chemate să sprijine acest proces de încărcare semantică a obiectului. În același timp obiectul este lăsat totuși să respire, să-și trăiască propria viață estetică. (...)

Răzvan Ciucă, directorul Muzeului, și colaboratorii săi, au avut ideea de a organiza, în spațiul destul de puțin convențional al acestui muzeu, expoziții de artă contemporană. Au expus aici regretatul Ion Dumitriu, Teodor Moraru, Alexandru Chira și recent a fost deschisă o expoziție a lui Ion Nicodim. Întâlnirea acestui muzeu cu acești artiști nu este atât de întâmplătoare pe cât s-ar părea. Dincolo de fenomenul mai larg al migrării din spațiile galeriilor spre cele muzeale, fenomen cu motivații prea complicate pentru a putea fi urmărite aici, și care are deja o tradiție în arta contemporană românească, artiștii pomeniți întrețin (au întreținut - I.D.) fiecare un raport structural cu ceea ce, foarte în mare, poate fi numit universul rustic. Expoziția lui Nicodim are o temă, ea se numește „Țară, țărani, țărăniță” (...)

Ioana Vlasiu

ARTA, Revistă de artă vizuale, București, 03, 2001

TRIENALA LA SLOBOZIA

Trienala de Arte Textile, organizată în luna decembrie 2006 la București a pomit într-un voiaj prin țară. Este foarte important ca un eveniment ce s-a desfășurat în Capitală, cu pompa cuvenită, să fie împărțit și în alte orașe. Numai așa se poate simți pulsul mișcării artistice naționale! Prin insistențele directorului Răzvan Ciucă și prin diligențele plasticianului Gheorghe Gogescu, devotatul comisar al acestei manifestări, expoziția s-a deschis pe 21 iunie 2007, la Muzeul Național al Agriculturii din Slobozia.

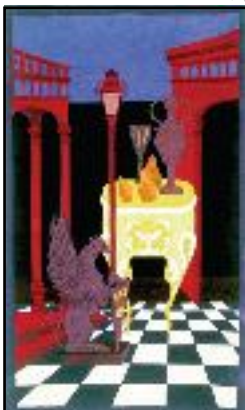
Față de prezentarea inițială, cea de față a primit o față nouă prin panotarea inspirată și, mai ales, datorită mediului atât de special pe care-l oferă a acest muzeu special în toate cele. Trienala s-a transformat într-o expoziție de artă comparată, foarte originală și atrăgătoare. Prezența, alături de exponatele moderne, a unei scoarte basarabene cu fond negru, mari trandafiri pe margini și, central, o compoziție antrhopomorfă cu două personaje în costume de sec. XVIII, face trecerea de la producția textilă din gospodăria tradițională și creația artistică. De aceea, bogatele coloaje al **Marii Bândăruș**, „*Poarta*” și „*Grădina*”, ce valorifică resturi de vechi țesături țărănești salvate de la o iminentă distrugere de pe catrinele cusute cu fir metalic de sătencele ce nu le mai purtau, reprezintă un fericit ecou

al acelei scoarte. Un tractor așezat în mijlocul sălii și-a pierdut identitatea prin acoperirea cu un năvod de care artiștii au agățat ghe-me de lână și moșoare de ață, fuse și furci de tors. Câteva vârtelnițe și războaie de țesut, de la cele mai simple, de lemn, la cele mecanice, completează discursul menit a-i purta pe vizitatori în lumea minunată a artei textile. Unele dintre aceste piese din colecția muzeului a devenit suporturi pentru panotarea lucrărilor oaspeților expozați. „*Copacul*” realizat de soții **Viorela și Vintilă Mihăescu**, chiar dacă prin sintaxa plastică ține de acele *verdures* de secol XVIII cu o ușoară contaminare din peisajele tapiseriilor lui Jean Lurçat și-a găsit locul potrivit pe o roată de fântână. Pe un mare suport de lemn, suvițele aurii și ciorchinii de gogoși de viermi de mătase colorate în nuanțe vii ale lucrării intitulată „*Florica*” a **Vioriciei Slădeșcu** capătă o nouă viață. Agricultură este evocată de „*Scara de aripi*” a **Nicolettei Albu** care, printre firele de lână a împletit, cu multă artă, firuze de porumb. Soții **Mihăescu** au o ade-vărată „expoziție în expoziție”: numai puțin de 6 tapiserii din ciclurile „*Cochilii*” și „*Murx*”, cu mozaicarea spațiului și bogățiile cromatică dar și o iconă, „*Maica Domnului cu Pruncul*” într-un melanj de tratate catolică și ortodoxă. **Gabriela Cristu** e prezentă cu două dintre lucrările sale de mare forță evocatoare:

Vernisaj cu lume bună

„*Visul magului*” și „*Jurnalul unei clipe*”, dominate de evanescența unei fălăiri de aripă și iluzia imprimării siluetei unui pește în lichidul pe care-l străbate lin. Colajul intitulat „*Trunchiul de copac*”, semnat de **Miruna-Mihaela Hașegan** reprezintă un mijloc insolit de peșajare și de conferire a volumetriei tangibile unei lucrări parietale în care se amestecă imprimul și catifeaua bordață cu fir aurii. Spiritul Pascal exalță din compoziția cruciformă intitulată „*Înger*” a **Anicii Maria Orban**. Tot unei compoziții cruciforme i s-a consacrat și **Manuela Botiș** în lucrarea „*Cerul pe pământ*”. Accedând la materiale neconvenționale (împletitură din bandă magnetică și sârmă de cupru), **Andra Panduru** evocă un „*Heruvim*” iar **Clara Livia Tudoran**, prin tonuri diafane, străvezi,

„Aripa îngerului”. **Dorina Horătău**, laureata Triennalei, se avântă într-o competiție de demiurgică pentru aduce reaclerajului în stare concretă, palpabilă, prin tehnica mixtă ce o folosește în lucrarea, „*Scriitură pe lumină și galben*”. Un alt laureat, **Traian Ștefan Boicescu** își expune „*Fosilele*” ce sunt rodul unei observații atentă iar transpunerea lor în tehnica *haute-lisse* îi face cinste autorului prin finețea traseelor desenate de natură. Subtile acorduri de argint, albastru și grenă folosește **Ina Andrieș**, în spiritul lui Whistler, pentru a descrie răceala adâncurilor în „*Insula de corali*”. „*Arhipelagul*” **Roxanei Codiță** păstrează treaz visul estival al Mărilor Sudului. Și **Marilena Ioanid**, prin albastrurile profunde, bogate, evocă o „*Învolburare*”, pentru ca, schimbând gama în roșu-crab să tranzizeze spre plaja însoțită undegăsește un „*Rac și scorpion*” în vreme ce o „*Compoziție cu păsări*” ne poartă în eteric al țârilor cu nuanțe diafane. **Loredana Găină** atinge valențele sinestezice prin sugestiile sonore din „*Rezonanțele*” sale. **Otilia Amătoaică-Boeru** oferă traiectele nevăzute din „*Structuri*”. **Cela Neamțu** e prezentă cu dipticul „*Umbrăe parvae*”. **Gabriela Vasilescu** se avântă chiar în proiecte de interferență între arte textile și design vestimentar prin rafinatele rochii etichetate „*Albatross (Zbor)*” și „*Swan*”, c-es-ar preta la fel de bine pe o scenă de teatru de balet.

Cine a ratat vizitarea acestei superbe expoziții a avut în mod sigur, de pierdut.

Dr. Adrian-Silvan Ionescu

Din cartea de impresii

„Muzeu Național al Agriculturii ne-a făcut o nouă bucurie aducându-ne o expoziție de tapiserie, chiar Trienala de tapiserie! Am intrat într-un circuit al valorilor artei contemporane. Bucuria noastră este cu atât mai mare cu cât descoperim nume cunoscute, pe măsură ce vizităm expoziția. Dar vrem să fim puțin patrioți locali și să vă spunem că expozanta Găină Loredana este din Slobozia și a absolvit liceul nostru, „Ionel Perlea”. Din punctul de vedere al profesorilor, privim această expoziție ca pe o oportunitate pentru elevii noștri de a redescoperi tehnici ale tapiseriei, de a-și îmbogăți cultura plastică, de a experimenta și de a lucra din ce în ce mai mult. Ca simpli privitori, plecăm fericiți de atmosfera expoziției, organizată cu multă sensibilitate și imaginație de domniile muzeografi. Linii, forme, culori, multă poezie, poezie... cui servește? Nouă da!”

L. Ionescu, M. Nistorescu, V. Aionesci
(artiști plastici ialomițeni, n.n.)

„Mă bucur că Trienala de Tapiserie a ajuns și la Slobozia, mai ales în această locație care este Muzeul Național al Agriculturii. Organizată splendid, profesionist, în cele mai mici detalii... perfectă! Felicitări artiștilor și colegilor de la muzeu!”

Mihaela Racovițeanu

(director Biblioteca Județeană Ialomița, n.n.)

„Un **EVENTIMENT EXCEPTIONAL**, datorit nu numai prietenilor M.N.A., ci tuturor celor care, specialiști sau nespecialiști, știu să aprecieze valoarea unor exponate de tapiserie cu totul remarcabile! Un eveniment cultural cu care Slobozia se întâlnește grație efortului M.N.A. de a promova acțiuni de mare impact!”

Din tot sufletul felicitări, pentru că tot ceea ce ne-a prezentat **TRIENALA** este pentru sufletul nostru.”

Ilie Ciocac

(director Consiliul Județean Ialomița, n.n.)

„Un muzeu unic și impresionant, mai ales colecția de mașini agricole uimitor restaurate și deosebit puse în valoare!”

Expoziția noastră de tapiserie s-a integrat minunat în acest ambient și mulțumim Muzeului și întregului personal pentru felul în care ne-a spus în valoare.”

Viorela Mihăescu, artist plastic

„Felicitări Muzeului Agriculturii pentru organizarea expoziției de artă decorativă. Artiștii talentați, lucrări cu mari calități artistice, nu me de rezonanță intențională.”

Prof. M. B.

„Un muzeu impresionant prin bogăția colecțiilor și prezența în conștiința culturală a țării.”

Arh. A. Popa

„Muzeul Național al Agriculturii, simbol și mărmur al tru de țărânelui român, Școală vie și semnificativă a continuității dăinuiri pe aceste locuri, cele mai sincere felicitări celor care au trudit și trudează pentru perpetuarea lui frumusețe. Felicitările colegilor creativi contemporani, expozanți în expoziția trienală.”

C. Blendea (artist plastic, profesor, decan etc.)

„Gracias por los momentos maravillosos pasados en este sitio. Le hemos pasado muy bien y mos regresamos en Espana lenos de mucha alegrías y muy impresionado.”

inds.

„Merci pour vous avoir fait decouvrie une culture quasi-inconnue en France, et merci pour votre grande gentillesse.”

inds.

Au ex p us

1. **Ioan Bistrița Deac** – *Flori de câmp*
2. **Marilena Ioanid** – *Învolburare*
3. **Marilena Ioanid** – *Compoziție cu păsări*
4. **Marilena Ioanid** – *Rac și scorpion*
5. **Miruna Hașegan** – *Trunchi de copac*
6. **Loredana Găină** – *Rezonanțe*
7. **Cela Neamțu** – *Umbrăe parvae I*
8. **Cela Neamțu** – *Umbrăe parvae II*
9. **Ina Andrieș** – *Insula de corali*
10. **Gabriela Cristu** – *Jurnalul unei clipe*
11. **Traian Ștefan Boicescu** – *Fosile*
12. **Dorina Horatau** – *Scriitura de lumină și galben*
13. **Daniela Frumușeanu** – *Inelș*
14. **Viorela și Vintilă Mihăescu** – *Primăvara*
15. **Viorela și Vintilă Mihăescu** – *Copacul*
16. **Viorela și Vintilă Mihăescu** – *Icoana*
17. **Roxana Codiță** – *Arhipelag*
18. **Gabriela Vasilescu** – *Swan*
19. **Gabriela Vasilescu** – *Albatross*
20. **Elena Păunoiu** – *Compoziție*
21. **Andra Panduru** – *Heruvim*
22. **Liliana Crăciun** – *La rose*
23. **Ruxandra Socaciu** – *Călătorie*
24. **Agatha Priopescu** – *Dialog*
25. **Măria Bandaru** – *Poarta*
26. **Măria Bandaru** – *Grădina*
27. **Ana Orban** – *Înger*
28. **Cristina Oprișenescu** – *Vedere din paradis*
29. **Adriana Dobra Covic** – *Echilibru*
30. **Ruxandra Munteanu** – *Realități independente*
31. **Eva Comisarschi** – *Cocoșul de poveste*
32. **Eva Comisarschi** – *Flori de cactus*
33. **Gheorghe Gogescu** – *Grădina I*
34. **Gheorghe Gogescu** – *Grădina a IV*
35. **Gheorghe Gogescu** – *Grădina a VI*
36. **Clara Livia Tudoran** – *Aripile Pan dorei*
37. **Manuela Botș** – *Cerul pe pământ*
38. **Ana Stolnicu Tulcea nu** – *Păsări*
39. **Ana Maria Iordache** – *Copacul*
40. **Ana Maria Iordache** – *Oglindire*
41. **Iulia Flămând** – *Parthenia*
42. **Irina Ionescu** – *Concept asiatic*
43. **Nicoleta Albu** – *Scara de arpi*
44. **Claudia Mușat** – *Eflorescenta*
45. **Alina Otilia Boeru (Amătoaică)** – *Structurări III*
46. **Ecatereina Mărghidan** – *Feres tre în noapte*
47. **Karoli Zold Gyongyi** – *Genesis*
48. **Mihai Moldovanu** – *Focul*
49. **Mihai Moldovanu** – *Vibrația sufletului*
50. **Mihai Moldovanu** – *Compoziție*
51. **Viorica Slădescu** – *Florica*
52. **Gabriela Cristu** – *Visul magului*
53. **Angela Crengăniș** – *Trofaul*
54. **Georgeta Hlihor** – *Personaj*
55. **Clara Livia Tudoran** – *Aripa îngerului*

Scenografia

Gheorghe Gogescu (Uniunea Artiștilor Plastici)
Vintilă Mihăescu (U.A.P.)
Răzvan Ciucă (M.N.A.)

Sponsori

S.C. LA COSTA S.R.L. Cămin Dănculescu
S.C. AVICOLA S.A. director Dumitru Stănoiu
S.C. SONTEC S.R.L. Nicolae Roșca

Agapa cu oaspeții și băștinășii, toți artiștii.

Se pregătește agapa

Onor de artă MNA

ȘCOALA

Concursul de fizică și chimie „IMPULS PERPETUUM” pentru elevi din învățământul rural constituie, cu certitudine o lecție – eveniment de anvergură națională din care mulți au avut și vor avea de învățat.

Am în brățișat desigur ideea vrednicului profesor **Ioan Cobelea** de a-și orienta demersurile spre spații pedagogice neconvenționale.

Ambițiosul dascăl ne-a curtat o vreme, înțelegând că Muzeul Național al Agriculturii nu reprezintă o entitate

bugetofagă, o adunătură de curiozități, ci că este o instituție care se impune prin dimensiunile științifice trasate de specialiștii și patrimoniul său.

Bine ar fi fost – și bine ar fi – dacă și alți confracți din breasla sa vorfi înțeles, cu aceeași seriozitate, că aușansa să exploateze pe gratis valorile de la Muzeul Național al Agriculturii.

Impulsul domnului Cobelea (să n-o uităm și pe ambițioasa și credincioasa sa soție, Anica) a fost recepționat cum se cuvine de către noi. „Raportul” ultimei ediții, diplomele primite de reprezentanții M.N.A., fixează corect cadrele parteneriatului nostru.

Răzvan Ciucă

RAPORT

privind participarea Muzeului Național al Agriculturii la Concursul Național de Fizică și Chimie, ediția a XV-a „IMPULS PERPETUUM” pentru elevi din învățământul rural, Amara 1-5 august 2007

În urma adresei nr.9338/19.07.2007 a Inspectoratului Școlar Județean Ialomița către Muzeul Național al Agriculturii, se adresează rugămintea de a sprijini, organizarea probei experimentale pentru clasa a VI-a în spațiile muzeului.

În acest sens au fost concepute un număr de 45 de subiecte pentru proba A – „studiul fizic al unui exponat” de către un colectiv care a cuprins muzeograful Adrian Stroe, Aurel Strâmbeanu, Fănică Gherghe și Andreea Panait.

În paralel cu elaborarea subiectelor, s-a procedat la elaborarea documentației tehnice specifice care să însoțească exponatele, dar și la pregătirea acestora pentru concurs. Exponatele trebuiau să fie în deplină stare de funcționalitate. Exponatele au fost aranjate într-un decor adecvat unei bune desfășurări a concursului, asigurându-se condițiile de spațiu, temperatură și lumi nocitive solocitate.

Concursul a constat în două probe: una teoretică, desfășurată de elevii din clasele a VI-a, a VII-a și a VIII-a, în spațiile Școlii Generale nr.2 din Slobozia, și una practică, pe care elevii claselor a VI-a au susținut-o la muzeu, iar clasele a VII-a și a VIII-a la Școala nr. 2 Slobozia. Cei 40 de elevi ai claselor a VI-a, participanți la proba practică de la muzeu, au avut de susținut două probe:

- Proba A – probă practică de muzeu – studiul fizic al unui exponat
- Proba B – proba experimentală – studiul proprietăților fizice ale unui obiect

Țimpul total de lucru pentru ambele probe a fost de 3 ore, timp în care supravegherea elevilor a fost asigurată de echipa de muzeografi și supraveghetori ai M.N.A. S-a realizat și un reportaj video pe timpul desfășurării concursului. Corectarea lucrărilor de la proba A a fost realizată de muzeografi Adrian Stroe și Aurel Strâmbeanu.

Pentru cea mai bună lucrare la proba practică A, Muzeul Național al Agriculturii, aa acordat un premiu care a constat din 150 lei și două seturi de vedene editate de M.N.A. Anul acesta, premiul a revenit elevei Dragomir Oana Claudiade la Școala Generală cu clasele I-VIII din loc. Gologanu, jud. Vrancea.

În cadrul festivităților de premiere, desfășurate în data de 4 august în sala de festivități a hotelului „Lebăda”-Amara, după decemarea premiilor pentru elevii câștigători, din partea organizatorilor s-au acordat diplome de fidelitate pentru persoanele care de-a lungul timpului au contribuit la buna desfășurare a Concursului.

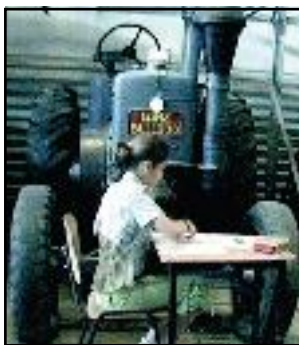
Astfel, domnul director Răzvan Ciucă a primit **Diploma de fidelitate** – pentru faptul că „a fost singurul conducător de instituție județeană care a sprijinit toate edițiile naționale ale concursului, asigurând „spațiul școlar” inedit probei experimentale și recompense elevilor cu rezultate bune.”

Muzeograful Adrian Stroe a primit **Diploma de fidelitate** „pentru perseverența și profesionalismul cu care a pregătit subiectele și „spațiul școlar” din muzeu pentru proba experimentală la toate edițiile naționale ale concursului.”

O colaborare deosebită au avut-o reprezentanții muzeului cu: profesorii Ioan și Aurelia Cobelea, de la Școala Amara, inițiatorii concursului, prof. Octavian Man, membru în Comisia de corectare a lucrărilor, prof. Ana Dragomir, inspector de specialitate în cadrul Inspectoratului Școlar Ialomița, prof.univ. Florea Uliu de la Universitatea din Craiova, președintele juriului concursului, prof. Sorin Trocaru, inspector general în Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului.

ing. **Adrian Stroe**
muzeograf, șef secție Restaurare-Conservare

Fotografia suplimentară pregătită de M.N.A. a parții: Ștefan Olteanu (Arhivă M.N.A.) și Viorela Mihăescu (U.A.P.)